

HE 70/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta. Laissa annettaisiin asetuksen soveltamisen edellyttämät täydentävät kansalliset säännökset toimivaltaisista tuomiois-

tuimista ja viranomaisista, tuomiosta annetun todistuksen tiedoksiannosta sekä täytäntöönpanossa ja kieltäytymistä koskevassa oikeudenkäynnissä sovellettavasta menettelystä ja muutoksenhausta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 10 päivänä tammikuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO JA NYKYTILA.....	3
2 KESKEISET MUUTOKSET.....	3
2.1 Toimivaltasäännökset.....	3
2.2 Vireillölovaikutus.....	4
2.3 Täytäntöönpano.....	4
2.4 Tiedoksianto.....	6
2.5 Oikeusturvakeinot.....	6
2.6 Toimenpiteen tai määräyksen mukauttaminen.....	7
2.7 Siirtymäsäännökset.....	8
2.8 Todistukset ja käännökset.....	8
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	8
3.1 Täydentävän lainsäädännön tarpeellisuus.....	8
3.2 Tuomioistuimen toimivalta.....	9
3.3 Täytäntöönpanomenettely.....	10
3.4 Ulosottooperusteiden määräaikaisuus.....	13
3.5 Turvaamistoimet.....	14
3.6 Tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytyminen.....	15
3.7 Toimenpiteen tai määräyksen mukauttaminen.....	16
3.8 Todistukset ja käännökset.....	17
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	18
5 ASIAN VALMISTELU.....	18
6 MUUT ASIAAN VAIKUTTAVAT SEIKAT.....	20
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	21
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	21
2 VOIMAANTULO.....	26
LAKIEHDOTUS.....	27
Laki tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta.....	27

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto ja nykytila

Euroopan unionissa tuomioistuinten kansainvälisestä toimivallasta ja tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa riita-asioissa sääntelee 1 päivänä maaliskuuta 2002 voimaan tullut tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettu neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 eli niin sanottu Bryssel I asetus.

Järjestelmä perustuu kattaviin toimivaltasäännöksiin, rinnakkaisten menettelyjen koordinointiin ja tuomioiden rajat ylittävään liikkuvuuteen. Bryssel I asetuksen mukaan jäsenvaltiossa annettu tuomio pannaan toisessa jäsenvaltiossa täytäntöön niin sanotun eksekvatuurimenettelyn eli täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen jälkeen. Suomessa hakemukset tuomion julistamiseksi täytäntöönpanokelpoiseksi Bryssel I asetuksen nojalla käsitellään käräjäoikeudessa.

Eksekvatuurimenettelyä on pidetty tuomioiden tehokkaan vastavuoroisen tunnustamisen ja täytäntöönpanon esteenä. Tunnustamisen ja täytäntöönpanon tehostamiseksi siviili- ja kauppaoikeuden alalla Euroopan komissio teki 14 päivänä joulukuuta 2010 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 67 artiklan 4 kohtaan ja 81 artiklan 2 kohdan a, c ja e alakohtaan perustuvan ehdotuksen uudelleenlaaditukseksi Bryssel I asetukseksi (KOM(2010) 748 lopullinen).

Muutokset ehdotettiin sisällytettäväksi nykyiseen Bryssel I asetukseen siten, että asetuksesta laadittaisiin kokonaan uusi toisinto.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (uudelleenlaadittu) hyväksyttiin OSA-neuvostossa 12 päivänä joulukuuta 2012. Asetus tuli voimaan 10 päivänä tammikuuta 2013. Asetus tulee kuitenkin täysimääräisesti sovellettavaksi vasta 10 päivästä tammikuuta 2015 lukien, lukuun ottamatta 75 ja 76 artiklaa, joita sovelletaan jo 10 päivästä tammikuuta 2014.

Keskeisin muutos nykyiseen asetukseen verrattuna on eksekvatuurimenettelystä luo-

puminen. Uudelleenlaaditun asetuksen mukaan jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio on täytäntöönpanokelpoinen muissa jäsenvaltioissa ilman tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista.

Asetukseen on tehty myös muita merkitykseltään vähäisempiä muutoksia. Asetuksen rakenne on kuitenkin pysynyt kutakuinkin ennallaan.

2 Keskeiset muutokset

2.1 Toimivaltasäännökset

Elatusvelvoitteet ovat uudessa Bryssel I asetuksessa rajattu asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle (1 artiklan 2 kohdan e alakohta). Tämä johtuu siitä, että elatusvelvoitteista säädetään erikseen neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009 toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa.

Asetukseen on lisätty uusi vaihtoehtoinen toimivaltaperuste. Asetuksen 7 artiklan 4 kohdan mukaan toimivalta tutkia kannetta, joka koskee kulttuuriesineen palauttamista omistusoikeuden perusteella, on myös kulttuuriesineen sijaintipaikkakunnan tuomioistuimella.

Niin sanottujen suojaavien toimivaltasäännösten soveltamisalaa on laajennettu kosemaan myös sellaisia kuluttaja- tai työsopimusta koskevia riitoja, joissa vastaajalla ei ole kotipaikkaa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ja kantaja on kuluttaja tai työntekijä (18 artiklan 1 kohta ja 21 artiklan 2 kohta). Näin on mahdollistettu, että kuluttaja elinkeinonharjoittajan kotipaikasta riippumatta saa nostaa kanteen EU:n jäsenvaltiossa sijaitsevan oman kotipaikkansa tuomioistuimessa. Vastaavasti työntekijä voi nostaa kanteen EU:ssa sijaitsevan työskentelypaikkakunnan tuomioistuimessa tai tietyin edellytyksin työntekijän palvelukseen ottanen työnantajan toimipaikan sijaintipaikkakunnan tuomioistuimessa. Säännösmuutoksilla pyritään turvaamaan, että kuluttajan ja työntekijän oikeuksia suojaavaa pakottavaa EU-lainsäätöä voidaan so-

veltaa myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja tai työnantaja on sijoittunut Euroopan unionin ulkopuoliseen valtioon.

Oikeuspaikkasopimukseen perustuva yksinomainen toimivaltasäännös tulee jatkossa sovellettavaksi, vaikkei kummallakaan asianosaisella ole kotipaikkaa jäsenvaltiossa (25 artikla). Nykyisin säännöksen sovellettavaksi tuleminen edellyttää, että jommallakummalla oikeuspaikkasopimuksen osapuolella oli kotipaikka jäsenvaltiossa. Säännöksen soveltaminen edellyttää kuitenkin, että kysymyksessä on kansainvälisluonteinen riita-asia. Asetusta ei sovelleta juttuihin, joilla on liittyviä vain tuomioistuinvaltioon.

Heikommassa asemassa olevan vastaajan asemaa on parannettu sellaisessa tilanteessa, jossa hän vastaa tuomioistuimessa, joka ei ole asetuksen mukaan toimivaltainen (26 artiklan 2 kohta). Jos vastaaja on vakuutusosastaja, vakuutettu, vakuutusopimuksen edunsaaja, vahingon kärsinyt, kuluttaja tai työntekijä, tuomioistuimen on, ennen kuin se toteaa olevansa toimivaltainen niin sanotun hiljaisen prorogaation perusteella, varmistettava, että vastaajalle on annettu tietoa oikeudestaan kiistää tuomioistuimen toimivalta sekä siitä, mitä seuraa, jos hän vastaa kanteeseen tai jättää siihen vastaamatta. Näin on pyritty varmistamaan, että heikompi vastaaja aina olisi tietoinen siitä, ettei ole pakotettu oikeudenkäyntiin hänelle epäedullisessa forumissa. Asetuksessa ei säädetä siitä, miten tai missä vaiheessa tuomioistuimen tulee varmistaa, että vastaajalle on annettu asetuksessa edellytetyt tiedot.

2.2 Vireillölovaikutus

Oikeuspaikkasopimuksen osoittaman tuomioistuimen asemaa on vahvistettu tilanteessa, jossa samojen asianosaisten välillä on useissa tuomioistuimissa vireillä samaa asiaa koskeva kanne (*lis pendens*). Voimassa olevan asetuksen mukaan, se tuomioistuin, jossa kanne on ensin pantu vireille, tutkii toimivaltansa ensin. Muut tuomioistuimet, joissa asia on vireillä, odottavat, kunnes toimivaltakysymys on ratkaistu. Tämä tulee jatkossakin olemaan pääsääntö. Sääntöön on kuitenkin lisätty poikkeus. Jos riita on vireillä useissa tuomioistuimissa, se tuomioistuin, jonka toi-

mivalta perustuu oikeuspaikkasopimukseen, tutkii ensin toimivaltansa. Näissä tilanteissa aikaprioriteettisääntö murtuu oikeuspaikkasopimukseen toimivaltansa perustavan tuomioistuimen eduksi.

Muutoksella pyritään vähentämään mahdollisuuksia vilpilliseen taktikointiin, eli käytännössä oikeudenkäynnin tahalliseen viivyttämiseen saattamalla riita vireille muussa kuin siinä tuomioistuimessa, jossa riita on sovittu käsiteltäväksi.

Asetukseen on myös uutuutena otettu järjestelmä, jota soveltaen jäsenvaltioiden tuomioistuimet voivat ottaa huomioon kolmannessa valtiossa jo vireillä olevat samaa asiaa ja samoja asianosaisia koskevat oikeudenkäynnit (33—34 artiklat). Järjestelmä toimii samalla tavalla kuin jäsenvaltioiden välinen *lis pendens* -sääntely, mutta sisältää eräitä lisäedellytyksiä.

Säännökset voivat tulla sovellettavaksi, jos kolmannessa valtiossa annettava tuomio voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön jäsenvaltiossa, jossa samaa asiaa ja samoja asianosaisia koskeva kanne on nostettu.

Uudistuksen merkitys Suomessa on vähäinen. Suomi ei tunnusta eikä pane täytäntöön vieraassa valtiossa annettuja tuomioita ilman asiaa koskevaa nimenomaista valtiosopimusta.

2.3 Täytäntöönpano

Merkittävin uudistus nykyiseen järjestykseen on eksekvaturimenettelystä luopuminen. Uudelleen laaditun Bryssel I asetuksen tullessa sovellettavaksi toisessa jäsenvaltiossa annettua tuomiota ei enää viedä täytäntöönpanovaltion tuomioistuimeen siellä täytäntöönpanokelpoiseksi julistettavaksi. Sen sijaan jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio on suoraan täytäntöönpanokelpoinen kaikissa jäsenvaltioissa (39 artikla). Toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio tulee siten tunnustaa ja panna täytäntöön samalla tavalla kuin täytäntöönpanovaltiossa annettu kansallinen tuomio.

Siitä, että ulkomainen tuomio on täytäntöönpanokelpoinen ilman mitään edeltävää menettelyä, seuraa, että jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio oikeuttaa täytäntöönpanojäsenvaltiossa jäsenvaltion

lain mukaisiin turvaamistoiimiin (40 artikla). Aiemmin tämä on edellyttänyt eksekvatuurihakemuksen johdosta tehtyä myönteistä päätöstä.

Vaikka tuomion täytäntöönpano ei enää tule edellyttämään eksekvatuuri päätöstä, säädetään asetuksessa tuomion täytäntöönpanoon sovellettavasta menettelystä.

Lähtökohta on, että toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio rinnastetaan kansalliseen tuomioon. Tuomio on siis ulosotto peruste siinä missä kansallinen täytäntöönpanokelpoinen tuomio.

Asetuksen 41 artiklan 1 kohdan mukaan toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanomenettelyyn sovelletaan vastaanottavan jäsenvaltion lakia, jollei asetuksen täytäntöönpanoa koskevan III luvun 2 jakson säännöksistä muuta johdu. Lähtökohta on, että jäsenvaltiossa annettu tuomio, joka on täytäntöönpanokelpoinen täytäntöönpanojäsenvaltiossa, pannaan vastaanottavassa jäsenvaltiossa täytäntöön samalla tavalla ja samoin edellytyksin kuin kansallinen tuomio.

Asetuksen 42 artiklan mukaan täytäntöön pantava tuomio toimitetaan täytäntöönpanosta vastaavalle taholle eli toimivaltaiselle täytäntöönpanoviranomaiselle. Asetuksessa ei säädetä siitä, mikä on kulloisessakin jäsenvaltiossa toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen. Asetuksen 41 artiklan 1 kohdasta kuitenkin seuraa, että se viranomainen tai tuomioistuin, joka on toimivaltainen pantaessa täytäntöön kansallista tuomiota, on toimivaltainen myös haettaessa toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa. Suomessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa olisi näin ollen haettava ulosottovirastolta siten kuin ulosottokaareissa säädetään, jollei asetuksesta muuta johdu.

Jäsenvaltioiden on asetuksen 74 artiklan mukaan toimitettava Euroopan oikeudellisen verkoston puitteissa kuvauksen kansallisista täytäntöönpanosäännöistään ja –menettelyistä, muun muassa täytäntöönpanoviranomaisista, sekä tiedot mahdollisista täytäntöönpanoa koskevista rajoituksista, erityisesti velallisen suoja koskevista säännöistä sekä määräajoista ja vanhentumisajoista. Nämä tiedot saatetaan yleisön saataville. Kun toimivaltaisesta viranomaisesta ei asetuksessa enää säädetä, tietojen saatavuus oikeudel-

lisen verkoston internet –sivuilla on entistäkin tärkeämpää.

Asetuksen 42 artiklan 1 kohdan mukaan hakijan on toimitettava toimivaltaiselle täytäntöönpanoviranomaiselle tuomiosta sellainen jäljennös, joka täyttää sen aitouden toteutemiseksi vaadittavat edellytykset, sekä tuomion antaneen tuomioistuimen todistus, jossa vahvistetaan, että tuomio on täytäntöönpanokelpoinen. Todistuksen tulee sisältää otteen tuomiosta sekä tiedot korvattavista oikeudenkäyntikuluista ja korkovaatimuksia koskevat laskelmat.

Tarvittaessa toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen voi edellyttää hakijaa toimittamaan todistuksesta käännöksen tai translitteroinnin (42 artiklan 3 kohta). Täytäntöönpanoviranomainen voi vaatia hakijaa toimittamaan myös käännöksen tuomiosta, mutta vain jos asian käsittely ilman käännöstä ei ole mahdollista (42 artiklan 4 kohta). Lähtökohta siis on, ettei käännöksiä tarvitse toimittaa, ellei täytäntöönpanoviranomainen niitä vaadi. Se, ettei asetus velvoita käännösten toimittamiseen, ei estä niiden liittämistä täytäntöönpanohakemukseen. On varsin todennäköistä, että monet valtiot jatkossakin tulevat vaatimaan tuomion kääntämistä kokonaisuudessaan valtion viralliselle kielelle täytäntöönpanon edellytyksenä.

Asetus antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden ilmoittaa, että ne hyväksyvät käännöksiä lomakkeesta sisältöineen myös muulle kuin viralliselle kielelleen. Suomi on yleensä näissä tilanteissa ilmoittanut hyväksyvänsä myös englanninkielisiä käännöksiä.

Asetuksen 42 artiklan 2 kohta sisältää erityissäännökset väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia koskevan tuomion panemiseksi täytäntöön.

Tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaa III lukua sovellettaessa tuomiolla tarkoitetaan myös kontradiktorisessa menettelyssä (*inter partes*) annettuja väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, jotka on määrännyt sellainen tuomioistuin, joka on asetuksen nojalla toimivaltainen käsittelemään pääasian.

Toisin kuin nykyisessä asetuksessa uudelleen laadittu Bryssel I asetus mahdollistaa tietyin edellytyksin myös sellaisten väliaikaisten toimenpiteiden ja turvaamistojen täytäntöönpanon, jotka pääasiassa toimival-

tainen tuomioistuim on määrännyt varaamatta vastaajalle tilaisuutta vastata asiassa (*ex parte*). Täytäntöönpano edellyttää kuitenkin näissä tapauksissa sitä, että väliaikaista toimenpidettä tai turvaamistoimea koskeva päätös on annettu vastaajalle tiedoksi ennen täytäntöönpanohakemuksen tekemistä. Täytäntöönpanoa haettaessa on näin ollen pystyttävä osoittamaan, että tuomioistuim on toimivaltainen käsittelemään pääasiaa ja että päätös on annettu vastaajalle tiedoksi. Näitä tietoja ei edellytetä sisällytettäväksi tavallisen tuomion täytäntöönpanohakemukseen.

2.4 Tiedoksianto

Uudelleen laaditussa Bryssel I asetuksessa säädetään, että jäsenvaltiossa annettu tuomio, joka on sanotussa valtiossa täytäntöönpanokelpoinen, on pantava toisessa jäsenvaltiossa täytäntöön suoraan ilman edeltävää eksekvatuurimenettelyä. Tuomiota on täytäntöönpanovaltiossa käsiteltävä ikään kuin se olisi siellä annettu. Suomessa tämä tarkoittaa, että ulosottomies panee täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa annetun täytäntöönpanokelpoisen tuomion samoin edellytyksin kuin Suomessa annetun täytäntöönpanokelpoisen tuomion.

Nykyinen Bryssel I asetus toimii täytäntöönpanovaiheessa siten, että tuomio julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi yksipuolisessa menettelyssä. Kun täytäntöönpanovaltion tuomioistuim on julistanut ulkomaisen tuomion täytäntöönpanokelpoiseksi, eksekvatuuri päätös annetaan tiedoksi vastaajalle, jolla on oikeus hakea päätökseen muutosta.

Kun eksekvatuurimenettelystä nyt luovutaan, edellä selostettua järjestelmää ei enää voida soveltaa. Uudelleen laaditussa Bryssel I asetuksessa on kuitenkin haluttu varmistaa, että henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa on haettu, saa tiedon hakemuksesta ja että hänelle taataan mahdollisuus riitauttaa täytäntöönpano.

Asetuksen 43 artiklan mukaan haettaessa toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa, tuomiosta laadittu todistus on annettava tiedoksi henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, ennen ensimmäistä täytäntöönpanotoimenpidettä. Todistukseen on liitettävä täytäntöönpanettava tuomio, jos

sitä ei ole jo aiemmin annettu kyseiselle henkilölle tiedoksi.

Silloin kun henkilöllä, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, on kotipaikka muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa tuomio on annettu, hänellä on asetuksen mukaan oikeus pyytää tuomiosta käännös riitauttaakseen täytäntöönpanon. Tämä edellyttää, että tuomiota ei ole jo laadittu tai siihen ei ole liitetty käännöstä joko kielelle, jota vastaaja ymmärtää tai sen jäsenvaltion viralliselle kielelle, jossa hänellä on kotipaikka. Jos käännöstä tuomiosta on pyydetty, muita täytäntöönpanotoimenpiteitä kuin turvaamistoimia ei saa toteuttaa ennen kuin käännös on toimitettu henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan. Vastaajalla ei ole oikeutta saada täytäntöönpanovastaava tuomiosta käännöstä, jos tuomio on jo annettu hänelle tiedoksi jollakin edellä mainituista kielistä tai siten, että tiedoksi annettuun tuomioon on ollut liitettynä käännös jollekin näistä kielistä.

Säännöksen tarkoituksena on turvata, että täytäntöönpanovastaaja saa tiedon täytäntöönpanomenettelyn vireilletulosta ja täytäntöönpanoperusteesta.

2.5 Oikeusturvakeinot

Voimassa olevan Bryssel I asetuksen mukaan tuomion täytäntöönpanoa hakevan osapuolen on täytäntöönpanomenettelyn käynnistämiseksi käännyttävä täytäntöönpanovaltion tuomioistuimen puoleen saadakseen päätöksen tuomion rinnastamisesta kansalliseen täytäntöönpanoperusteeseen.

Uudistuksen jälkeen tuomio rinnastuu automaattisesti kansalliseen tuomioon, ja henkilön, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, on täytäntöönpanohakijan sijaan käännyttävä täytäntöönpanovaltion tuomioistuimen puoleen estääkseen tuomion täytäntöönpanon. Asian saattamisessa tuomioistuimeen aktiivisuusvelvoite on siirtynyt hakijalta täytäntöönpanoasian vastaajalle.

Uudelleen laaditun Bryssel I asetuksen mukaan täytäntöönpanovastaaja voi estää tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon hakemalla täytäntöönpanosta kieltäytymistä (46 artikla). Hakemus täytäntöönpanosta kieltäytymisestä on osoitettava sille tuomio-

istuimelle, jonka jäsenvaltio on ilmoittanut olevan toimivaltainen käsittelemään kieltäytymishakemuksia. Nykyisessä Bryssel I asetuksessa eri jäsenvaltioiden toimivaltaiset tuomioistuimet on lueteltu asetuksen liitteissä. Näistä luetteloista luovutaan uuden järjestelmän myötä ja menettelyssä toimivaltaiset tuomioistuimet määräytyvät kansallisen lain mukaan. Jäsenvaltion tehtävä on ilmoittaa niistä komissiolle siten kuin asetuksen 75 artiklassa säädetään.

Tuomioistuin voi tehdä päätöksen täytäntöönpanosta kieltäytymisestä käytännössä samoin perustein kuin nykyisinkin (45 artikla). Kieltäytymisperusteet ovat siis entisellään. Tosin asetuksen 41 artiklan 2 kohtaan on lisätty säännös, jonka mukaan kansallisen lain mukaisia täytäntöönpanosta kieltäytymistä ja keskeyttämistä koskevia perusteita voidaan myös soveltaa, jos ne eivät ole ristiriidassa asetuksen kieltäytymisperusteiden kanssa. Säännöksellä on pyritty varmistamaan, että suojaosuuksia, jälkisattumia ja vastaavaa täytäntöönpanoa rajoittavaa tai estävää lainsäädäntöä voidaan soveltaa myös pantaessa täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa annettua tuomiota.

Täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevaan menettelyyn sovelletaan täytäntöönpanovaltion lakia siltä osin kuin menettelystä ei asetuksessa säädetä (47 artiklan 2 kohta). Tästä seuraa, että täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan hakemuksen tuomioistuinkäsittelystä voidaan osin säätää kansallisessa laissa. Esimerkiksi täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan hakemuksen tekemiselle tai muutoksenhauille ei ole asetuksessa säädetty määräaikoja. Tältä osin menettelystä on mahdollista säätää kansallisella lailla.

Asetuksen mukaan toimivaltaisen tuomioistuimen on viipymättä annettava ratkaisu kieltäytymishakemuksen johdosta (48 artikla). Ratkaisuun voi hakea muutosta (49 ja 50 artikla). Jäsenvaltioiden ei kuitenkaan tarvitse taata muutoksenhakumahdollisuutta kolmannen asteen tuomioistuimeen. Muutoksenhakumahdollisuuden tarjoaminen on tältä osin jätetty jäsenvaltioiden harkinnan varaan.

Jos täytäntöönpanovastaaja on hakenut täytäntöönpanosta kieltäytymistä, tuomioistuin voi rajoittaa täytäntöönpanon turvaamistoimiin, asettaa täytäntöönpanon ehdoksi va-

kuuden asettamisen tai keskeyttää täytäntöönpanon (44 artiklan 1 kohta). Tuomioistuin voi myös keskeyttää asian käsittelyn, jos täytäntöönpanontavaan tuomioon on haettu muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin alkuperäjäsenvaltiossa tai jos muutoksenhauille säädetty aika ei vielä ole kulunut umpeen (51 artikla).

Vastaavasti toimivaltainen viranomainen on hakemuksesta velvollinen keskeyttämään täytäntöönpanon, jos täytäntöönpanovastaaja osoittaa, että tuomio ei enää ole täytäntöönpanokelpoinen siinä jäsenvaltiossa, jossa se on annettu (44 artiklan 2 kohta).

2.6 Toimenpiteen tai määräyksen mukauttaminen

Nykyisessä Bryssel I asetuksessa ei ole erityisiä säännöksiä sellaisten tuomioissa määrättyjen toimenpiteiden tai määräysten täytäntöönpanosta, joita täytäntöönpanovaltion lainsäädäntö ei tunne. Uudelleen laadittuun asetukseen on sisällytetty tällainen säännös (54 artikla).

Säännöksen mukaan tuomio, joka sisältää toimenpiteen tai määräyksen, jota vastaanotettavan jäsenvaltion laissa ei tunneta, on mukautettava sellaiseksi toimenpiteeksi tai määräykseksi, joka tunnetaan täytäntöönpanovaltion laissa ja jolla on vastaava vaikutus sekä samanlainen tarkoitus ja tavoite kuin täytäntöönpanovallalla toimenpiteellä tai määräyksellä. Näin mahdollistetaan, että täytäntöönpanovaltion oikeusjärjestelmälle vieras toimenpide voidaan panna jossain muodossa täytäntöön.

Mukauttamiselle on asetettu tietyt ehdot. Mukautettu toimenpide ei saa johtaa pidemmälle meneviin seurauksiin kuin alkuperäinen toimenpide. Päätös mukauttamisesta on voitava riittauttaa tuomioistuimessa.

Säännöksellä pyritään ensisijaisesti mahdollistamaan tiettyjen turvaamistoimien paneminen täytäntöön rajat ylittävissä tilanteissa.

Säännöksessä ei säädetä mukauttamispäätöksen tekevistä viranomaisesta tai tuomioistuimesta. Tämä on jätetty kansallisen lainsäädännön varaan.

2.7 Siirtymäsäännökset

Asetuksen siirtymäsäännös on 66 artiklasa. Asetusta sovelletaan oikeudenkäynteihin, jotka ovat tulleet vireille 10 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen.

Nykyistä Bryssel I asetusta sovelletaan siis oikeudenkäyntiin, joka on tullut vireille 9 päivänä tammikuuta 2015 tai sitä ennen sekä tuomioon, joka on annettu sellaisessa oikeudenkäynnissä, joka on tullut vireille 9 päivänä tammikuuta 2015 tai sitä ennen. Käytännössä tämä siis tarkoittaa, että tuomio tunnustetaan ja pannaan täytäntöön eksekvaturimenettelyn kautta, vaikka se on annettu 10 päivänä tammikuuta 2015 tai sen jälkeen, jos oikeudenkäynti on tullut vireille ennen sanottua päivämäärää.

Edellä todetusta seuraa myös, että tuomion antanut tuomioistuin laatii tuomiosta todistuksen ”vanhan” Bryssel I asetuksen mukaan, jos kysymys on sanotun asetuksen aikana vireille tulleen oikeudenkäynnin johdosta annetusta tuomiosta.

Uudelleen laadittua asetusta sovelletaan ainoastaan sen sovellettavaksi tulemisen jälkeen vireille tulleissa oikeudenkäynneissä annettuihin tuomioihin sekä sanotun ajankohdan jälkeen laadittuihin tai virallisiksi asiakirjoiksi rekisteröityihin asiakirjoihin ja tuomioistuimissa hyväksytyihin tai tehtyihin sovintoihin.

2.8 Todistukset ja käännökset

Uudelleen laadittuun Bryssel I asetukseen sisältyy kolme liitettä. Liite I sisältää todistuslomakkeen siviili- ja kauppaoikeudellisessa asiassa annetulle tuomiolle. Asetuksen 53 artiklan mukaan tuomion antaneen tuomioistuimen on asiaan osallisen pyynnöstä annettava sanottua tuomiota koskeva todistus liitteen I mukaista lomaketta käyttäen. Liite II sisältää vastaavan todistusohjan tuomioistuinsovintoja ja virallisia asiakirjoja varten.

Liitteissä tarkoitetut todistukset laaditaan tuomion kielellä.

Todistuslomakkeet ovat varsin yksityiskohdalliset. Näin on pyritty vähentämään vapaan tekstin osuutta ja sitä kautta käänöstarvetta. Tämä on asianosaisen intressin mukaista,

koska asianosainen vastaa lomakesisällön kääntämisestä täytäntöönpanovaiheessa.

Asetuksen liite III sisältää vanhan ja uudelleen laaditun Bryssel I asetuksen välisen vastaavuustaulukon.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Täydentävän lainsäädännön tarpeellisuus

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus on voimassa sellaisenaan eikä sitä saa selittää tai täsmentää kansallisella sääntelyllä. Asetusta ei myöskään saa kirjoittaa uudelleen eikä muutenkaan sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön. Asetuksen soveltaminen voi kuitenkin edellyttää täydentävää lainsäädäntöä.

Uudelleen laaditun Bryssel I asetuksen soveltaminen vaatii täydentävää kansallista sääntelyä, koska asetuksessa on jätetty eräitä kysymyksiä kansallisen lainsäädännön varaan. Lainsäädännöllä täydennettäisiin asetuksen säännöksiä vain siltä osin kuin se on tarpeen. Kansallisten säännösten tulisi palvella mahdollisimman hyvin asetuksen säännösten soveltamista.

Asetuksen tekstin sisältöä tulkitsevat asetusta soveltavat tuomioistuimet ja viranomaiset. Viime kädessä Euroopan unionin tuomioistuin vastaa asetuksen säännösten tulkitsemisesta. EU-tuomioistuin voi antaa kansallisen tuomioistuimen pyynnöstä sitovan ennakkoratkaisun asetuksen soveltamisesta kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa yksittäisessä asiassa.

Uuden lainsäädännön tarpeen arvioimiseksi on selvitettävä, miten asetus sijoittuu Suomen oikeudelliseen ympäristöön. On selvitettävä miltä osin Suomen voimassa oleva lainsäädäntö jo nykyisellään täydentää asetuksessa säädettyjä menettelyjä ja miltä osin asetuksen soveltaminen edellyttää uutta lainsäädäntöä. Esityksessä ei kuitenkaan ole pyritty tulkitsemaan asetuksen sisältöä, vaan tämä jää lain soveltajan tehtäväksi.

3.2 Tuomioistuimen toimivalta

Uudelleen laaditun Bryssel I asetuksen 5 artiklan mukaan sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ainoastaan Bryssel I asetuksen II luvun 2 – 7 jakson säännösten nojalla. Artiklan 2 kohdan mukaan tällaista henkilöä vastaan ei voida soveltaa sellaisia kansallisia säännöksiä, joita jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet komissiolle asetuksen 76 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti. Viimeksi mainitussa alakohdassa taas viitataan 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin toimivaltasäännöksiin. Uudelleen laaditun asetuksen 5 artikla vastaa sisällöltään nykyisen asetuksen 3 artiklaa sillä erolla, että 5 artiklan 2 kohdassa viitataan jäsenvaltioiden ilmoittamiin toimivaltaperusteisiin, kun taas 3 artiklan 2 kohdassa viitataan asetuksen I liitteessä oleviin toimivaltaperusteisiin.

Uudelleen laatimisen yhteydessä on luovuttu kiellettyjen kansallisten toimivaltaperusteiden luettelemisesta asetuksen liitteessä. Muutoksen myötä ei ole enää tarpeen muuttaa asetuksen liitettä kansallisten lainmuutosten vuoksi. Kysymys on siis käytännössä säädöstekniikasta eikä tarkoituksena ole ollut muuttaa nykyisen 3 artiklan sisältöä.

Nykyisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa viitataan siis liitteessä I mainittuihin kansallisiin toimivaltasäännöksiin. Liitteessä I on lueteltu jokaisen jäsenvaltion osalta ne niin sanotut kohtuuttomat (*eksorbitantit*) toimivaltaperusteet, jotka eivät voi tulla sovellettavaksi tilanteessa, jossa vastaajalla on kotipaikka jäsenvaltiossa. Suomen osalta on tällaisiksi toimivaltaperusteiksi ilmoitettu oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaiset toimivaltaperusteet.

Kun asetuksessa ei enää säädetä asetuksessa tarkoitetuista kielletyistä toimivaltaperusteista, on niistä säädettävä kansallisessa laissa.

Kuten edellä 2.1 jaksossa on selostettu, heikommassa asemassa olevan vastaajan asemaa on uudelleen laaditussa asetuksessa vahvistettu niissä tilanteissa, joissa hän tuomioistuimen toimivaltaa kiistämättä vastaa kanteeseen, joka on nostettu muussa kuin

asetuksen mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa (26 artiklan 2 kohta). Tuomioistuimen on artiklassa säädetyissä tapauksissa varmistettava, että vastaajalle on annettu tietoa oikeudestaan kiistää tuomioistuimen toimivalta sekä siitä, mitä seuraa, jos hän vastaa haasteeseen tai jättää siihen vastaamatta. Asetuksessa ei säädetä siitä, miten tai missä vaiheessa tuomioistuimen tulee varmistaa, että vastaajalle on annettu asetuksessa edellytetyt tiedot.

Säännös tulee sovellettavaksi vain poikkeuksellisesti. Sen soveltaminen edellyttää, että esimerkiksi kuluttajaa vastaan nostetaan kanne muussa kuin kuluttajan kotipaikkavaltion tuomioistuimessa ja että kuluttaja vastaa kanteeseen kiistämättä tuomioistuimen toimivaltaa.

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan haastehakemuksessa on ilmoitettava, millä perusteella tuomioistuin on toimivaltainen, jollei toimivalta muutoin ilmene haastehakemuksesta tai siihen liitetystä asiakirjoista. Jos kanne nostetaan suomalaisessa tuomioistuimessa kuluttajariitaa koskevassa asiassa esimerkiksi Saksassa asuvaa kuluttajaa vastaan, käräjäoikeus selvittää millä perusteella kantaja katsoo käräjäoikeuden toimivaltaiseksi. Jos kantaja ei pysty esittämään Bryssel I asetuksen mukaista toimivaltaperustetta, vastaajalle voidaan joko heti haasteen antamisen yhteydessä tai hänen vastatessa kanteeseen ilmoittaa mahdollisuudesta kiistää tuomioistuimen toimivalta. Toinen mahdollisuus on velvoittaa kantaja sisällyttämään tämä tieto haastehakemukseen.

Asetuksen 26 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tiedon antamista voidaan toteuttaa monella tavalla, esimerkiksi vastaajalle soittamalla tai haastehakemukseen liitettävällä ilmoituksella. Ei ole tarkoituksenmukaista säätää erikseen lailla tavasta, jolla tuomioistuin varmistaa, että vastaajalla on asetuksessa edellytetyt tiedot. Tältä osin asetuksessa säädettyä yleistä velvollisuutta voidaan pitää riittävänä, eikä täydentävä lainsäädäntö ole tarpeen. Vastaajan tiedonsaannin varmistamisen voidaan käytännössä jättää yksittäisen käräjätuomarin harkinnan varaan.

Se, että asetuksen 26 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tietoa ei ole annettu vastaajalle ja

tämä on suostunut oikeudenkäyntiin hänelle epäedullisissa forumissa tietämättä oikeudetaan olla vastaamatta kanteeseen, ei johda siihen, ettei asiassa annettu tuomio olisi täytäntöönpantavissa muissa jäsenvaltioissa. Informaation antamatta jättäminen ei ole asetuksessa tarkoitettu kieltäytymisperuste. Tämä ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että asian käsittelyssä on tapahtunut oikeudenkäyntivirhe. Vastaaja voi esimerkiksi vedota oikeudenkäyntivirheeseen hakiessaan muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun. Täytäntöönpanovaiheessa virheeseen ei voi enää vedota.

3.3 Täytäntöönpanomenettely

Bryssel I asetus sisältää säännöksiä täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä. Pääosin menettely on kuitenkin jätetty kansallisen lainsäädännön varaan. Bryssel I asetuksen ja ulosottokaaren säännökset on siksi sovittava yhteen. Tavoitteena on toimiva kokonaisuus, jossa Bryssel I asetuksen mukaisen täytäntöönpanon erityispiirteet mahdollisimman saumattomasti sijoittuisivat osaksi kansallista ulosottolainsäädäntöä.

Tuomion täytäntöönpanoa koskevan hakemuksen tekemisestä säädetään uudelleen laaditun asetuksen III luvun 2 jaksossa. Asetuksen 41 artiklan 1 kohdan mukaan tuomioiden täytäntöönpanomenettelyyn sovelletaan vastaanottavan jäsenvaltion lakia, jollei jakson säännöksistä muuta johdu.

Asetuksen 42 artiklassa säädetään hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja tarvittavista käännöksistä. Asetuksen 43 artiklassa säädetään tuomiosta tehdyn todistuksen antamisesta tiedoksi täytäntöönpanovastaajalle ja 44 artiklan 2 kohdassa täytäntöönpanon keskeyttämisestä tilanteessa, jossa tuomio ei ole enää täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on annettu.

Suomessa ulosotosta säädetään ulosotto-kaareissa (705/2007). Ulosottokaaren 3 luku sisältää yleiset menettelysäännökset. Luvun 1 §:n mukaan ulosottoa haetaan kirjallisella hakemuksella, joka toimitetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan ulosottomiehelle tai muulle paikalliselle ulosottoviranomaiselle. Ulosottoa voidaan myös hakea sähköisellä viestillä, joka toimitetaan sellaiselle paikalli-

selle ulosottoviranomaiselle, jolla on käytössä sähköisen viestin vastaanottamiseen soveltuva järjestelmä tai sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään, jos Valtakunnanvoudinvirasto tai sen määräämä on myöntänyt hakijalle siihen luvan (tietojärjestelmähakija). Kirjallinen hakemus on hakijan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava.

Uudelleen laaditun Bryssel I asetuksen 42 artiklassa säädetään toimivaltaiselle täytäntöönpanoviranomaiselle toimitettavista asiakirjoista. Kuten edellä todetaan, Suomessa toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen on ulosottomies tai muu paikallinen ulosottoviranomainen. Kun toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanomenettelyyn sovelletaan kansallista lakia, tarkoittaa tämä, että ulosottomies on toimivaltainen ottamaan vastaan täytäntöönpanoa tarkoittavan hakemuksen myös silloin, kun ulosotto peruste on toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio. Toimivaltaisesta täytäntöönpanoviranomaisesta rajat ylittävissä täytäntöönpanossa ei näin ollen ole tarpeen säätää erikseen.

Luvun 2 §:ssä säädetään ulosottohakemuksen sisällöstä. Säännöksen mukaan hakemuksessa on ilmoitettava muun muassa hakijan nimi, henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus, luvun 38 §:ssä tarkoitettu tiedoksianto-osoite, puhelinnumero ja maksuvelvoitteen täytäntöönpanossa tilitysosoite. Hakemuksessa on myös ilmoitettava asiamiehen nimi, osoite ja puhelinnumero, jos hakija käyttää asiamiestä, sekä asiamiehen henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus, jos asiamiehellä on oikeus nostaa varoja tai ottaa omaisuutta haltuunsa sekä vastaajan nimi ja hakijan tiedossa oleva vastaajan henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus, osoite ja puhelinnumero. Bryssel I asetus ei sisällä säännöksiä ulosottohakemuksen tekemisestä tai hakemukseen sisällytettävistä tiedoista. Tältä osin sovelletaan siten ulosottokaaren säännöksiä.

Ulosottokaaren 3 luvussa säädetään ulosotto perusteiden liittämisestä hakemukseen. Ulosottohakemukseen liitettävistä asiakirjoista säädetään uudelleen laaditun Bryssel I asetuksen 42 artiklassa. Artiklan säännöksiä sovelletaan ulosottokaaren vastaavien säännösten sijaan.

Bryssel I asetuksen 42 artiklan 3 ja 4 kohdissa säädetään toimivaltaisen täytäntöönpanoviranomaisen, eli Suomessa ulosottomiehen, oikeudesta vaatia käännöstä täytäntöönpanohakemukseen oheistettavan lomakkeen sisällöstä tai, jos ulosottomies ei voi muutoin käsitellä asiaa, käännöstä täytäntöönpantavasta tuomiosta. Ulosotokaaren 3 luvun 4 §:n mukaan ulosottomiehen on hakemuksen ollessa puutteellinen kehotettava hakijaa määräajassa täydentämään hakemustaan, jos se on asian käsittelyn kannalta tarpeellista. Hakemus, johon ei ole liitetty 42 artiklan 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuja käännöksiä, ei kuitenkaan ole puutteellinen ulosotokaaren 3 luvun 4 §:n tarkoittamalla tavalla, koska käännöksiä ei lähtökohtaisesti edellytetä liitettäväksi hakemukseen. Siksi käännösten pyytämistä olisi säädettävä erikseen. Jos hakija jättäisi toimittamatta pyydetyn käännöksen, ulosottomies voisi hylätä hakemuksen.

Asetuksen 43 artiklan mukaan haettaessa toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion täytäntöönpanoa, tuomiosta laadittu todistus on annettava tiedoksi henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, ennen ensimmäistä täytäntöönpanotoimenpidettä. Todistukseen on liitettävä täytäntöönpantava tuomio, jos sitä ei ole jo aiemmin annettu kyseiselle henkilölle tiedoksi.

Suomessa velalliselle eli täytäntöönpanoasian vastaajalle annetaan asian vireilletulon yhteydessä ulosotokaaren 3 luvun 33 §:n mukainen vireilletuloilmoitus. Ilmoitukseen merkitään ulosottoasian vireilletulopäivä ja tarpeelliset asianhallintatiedot, vastaava kihlakunnanulosottomies ja hänen yhteystietonsa, velallisen lain mukainen oikeus estää vakuuden asettamisella täytäntöönpano, maksukehotus, muuttokehotus tai muu ulosotoperusteessa asetettua velvoitetta koskeva noudattamiskehotus, yhteydenottokehotus ja tilaisuus tulla kuulluksi, ilmoitus siitä, että muu kuin toistuvaistulon ulosmittaus voidaan toimittaa ennakoilmoitusta antamatta, ja velallisen oikeus osoittaa omaisuuttaan ulosmittattavaksi taikka mahdollinen ulosmittauksen ennakoilmoitus ja kutsu toimitukseen, muut tarpeelliseksi katsotut tiedot ja ilmoitukset. Vireilletuloilmoitus on annettava velalliselle viipymättä. Yleensä vireilletuloilmoitus an-

netaan vastaajalle lähettämälle ilmoitus hänelle postitse.

Asetuksen 43 artiklassa pyritään turvaamaan, että tuomion täytäntöönpano ei tule vastaajalle yllätyksenä. Lisäksi annetaan vastaajalle mahdollisuus pyytää tuomiosta käännös asetuksessa säädetyin edellytyksin. Tiedoksisaanti varmistaa lisäksi, että täytäntöönpanovastaajan oikeus riitauttaa täytäntöönpano toteutuu myös käytännössä.

Täytäntöönpanovastaaja voi asetuksen mukaan riitauttaa täytäntöönpanon tekemällä täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan hakemuksen tuomioistuimelle. Jotta vastaaja asianmukaisella tavalla saisi tiedon ulosotoperusteesta ja sen sisällöstä, ja näin voisi sen riitauttaa, sisältää asetus velvoitteen antaa vastaajalle tiedoksi ulosotoperusteiden olemassaolon todentavat asiakirjat.

Toisessa jäsenvaltiossa annetusta tuomiosta laadittu todistus ja tarvittaessa myös tuomio on asetuksen 43 artiklan 1 kohdan mukaan annettava tiedoksi täytäntöönpanovastaajalle ennen ensimmäistä täytäntöönpanotoimenpidettä. Täytäntöönpanotoimenpiteellä tarkoitetaan sellaista toimenpidettä, joka rajoittaa tai estää täytäntöönpanovastaajaa disponoimasta omaisuuttaan. Esimerkiksi vireilletuloilmoituksen lähettäminen ei ole asetuksessa tarkoitettu täytäntöönpanotoimenpide.

Jos täytäntöönpanovastaajalla on kotipaikka muussa kuin siinä valtiossa, jossa täytäntöönpantava tuomio on annettu, on hänellä asetuksen 43 artiklan 2 kohdan mukaan oikeus saada käännös tuomiosta, edellyttäen, että tuomiota ei ole annettu kielellä, jota hän ymmärtää tai sen jäsenvaltion virallisella kielellä, jossa hänellä on kotipaikka. Vastaajalla ei kuitenkaan ole oikeutta saada tuomiosta käännöstä, jos tuomio on jo aikaisemmin annettu hänelle tiedoksi jollakin edellä mainituista kielistä tai siten, että tuomioon on ollut liitettynä käännös jollekin näistä kielistä. Jos täytäntöönpanovastaaja pyytää tuomiosta käännöstä, muita täytäntöönpanotoimenpiteitä kuin turvaamistoimia ei saa toteuttaa ennen kuin käännös on toimitettu täytäntöönpanovastaajalle.

Asetuksen 43 artiklassa ei säädetä tiedoksiantotavasta.

Ulosotokaaren 3 luvun 39 §:ssä säädetään niin sanotusta tavallisesta tiedoksiannosta.

Säännöksen mukaan asiakirja annetaan tiedoksi antamalla se vastaanottajalle tai lähettämällä tiedoksianto-osoitteeseen. Jollei tiedoksianto-osoitetta ole, asiakirja lähetetään väestötietojärjestelmään merkittyyn osoitteeseen, paitsi jos on tiedossa, ettei tiedoksianton vastaanottaja asu siinä osoitteessa. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei väestötietojärjestelmässä ole vastaanottajan osoitetta, asiakirja lähetetään mahdolliseen muuhun ulosottokaaren 3 luvun 48 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla selvitettyyn tai tiedossa olevaan osoitteeseen kotimaassa tai ulkomailla. Lähettämisen sijasta asiakirja voidaan jättää postilähetyksille varattuun paikkaan. Jollei tiedoksianto muulla tavoin onnistu, asiakirja voidaan antaa tiedoksi suullisesti. Jollei muuta näytetä, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen silloin, kun sähköinen viesti on lähetetty tai seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljetettavaksi tai jätetty postilähetyksille varattuun paikkaan.

Tavallinen tiedoksianto on ulosottokaarensa pääsääntö. Poikkeuksellisesti tiedoksianto voidaan toteuttaa todisteellisenä. Ulosottokaaren 3 luvun 40 §:n mukaan tiedoksianto toteutetaan todisteellisesti, jos muualla ulosottokaarensa niin säädetään ja vastaanottaja tietyvästi asuu Suomessa. Todisteellinen tiedoksianto voidaan harkinnan mukaan toimittaa muissakin tilanteissa, jos täytäntöönpanon myöhempien vaiheiden tai asianosaisen kannalta on merkityksellistä, että päätöksen tai toimituksen lainvoimaisuus on riidaton tai ratkeaa nopeasti.

Tiedoksiannosta ulkomaille säädetään ulosottokaaren 3 luvun 37 §:n 3 momentissa. Jos asiakirja tulee antaa tiedoksi ulkomailla, noudatetaan lähtökohtaisesti sitä, mitä vieraan valtion kanssa on sovittu. Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä suhteissa noudatetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1393/2007 oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (asiakirjojen tiedoksianto).

Ulosottomenettelyn toimivuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että vireilletuloilmoitus annetaan vastaajalle myös Bryssel I asetuksen mukaisessa täytäntöönpanotilanteessa siten kuin ulosottokaaren 3 luvun 33

§:ssä säädetään. Vireilletuloilmoituksen lähettäminen ei kuitenkaan vastaa Bryssel I asetuksessa säädettyä velvollisuutta antaa täytäntöönpanovastaajalle tiedoksi jäsenvaltiossa annetusta tuomiosta laadittu todistus ja tarvittaessa myös itse tuomio.

Kuten edellä on mainittu, pyritään Bryssel I asetuksen 43 artiklan 1 ja 2 kohdan säännöksillä turvaamaan, että tuomion täytäntöönpano ei tule vastaajalle yllätyksenä eikä antamaan vastaajalle mahdollisuus asetuksessa säädetyin edellytyksin pyytää tuomioita käännoästä. Säännös voidaan myös katsoa mahdollistavan vastaajan ryhtymään toimenpiteisiin täytäntöönpanon keskeyttämiseksi tai kieltämiseksi.

Asetuksen mukaan toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio rinnastettaisiin kansalliseen tuomioon. Täytäntöönpanotilanteessa toisessa jäsenvaltiossa annettua tuomiota tulisi kohdella samoin kuin kansallista tuomiota. Se pantaisiin täytäntöön samalla tavalla ja samoin edellytyksin kuin kansallinen tuomio. Lähtökohtaisesti tästä seuraisi, että asetuksen 53 artiklassa tarkoitettu todistus, ellei ole erityistä syytä toimia toisin, annetaan täytäntöönpanovastaajalle tiedoksi siten kuin ulosottokaarensa säädetään. Jos asiasta ei toisin säädettäisi, tiedoksianto ei olisi todisteellinen kuin poikkeustapauksissa.

Kun täytäntöönpantavaksi on saatettu Bryssel I asetuksen nojalla ulkomainen tuomio, tilanne ei rinnastamisesta huolimatta kuitenkaan tosiasiallisesti vastaa kansallisen tuomion täytäntöönpanoa. Asetuksen 42 artiklassa luetellaan tyhjentyvästi ne asiakirjat ja sitä kautta täytäntöönpanoa varten edellytetyt tiedot, jotka on toimitettava toimivaltaiselle viranomaiselle täytäntöönpanoa haettaessa. Esimerkiksi tietoa tuomion lainvoimaisuudesta ei tarvitse ilmoittaa. Ulkomaisen tuomion täytäntöönpanoon liittyy näin ollen väistämättä sellaisia epävarmuustekijöitä, joita ei kansallisen tuomion täytäntöönpanossa esiinny. Voidaan näin katsoa, että näissä tapauksissa yleensä on merkityksellistä täytäntöönpanon myöhempien vaiheiden kannalta, että tiedoksianto on todisteellinen. Jos tuomiosta laadittu todistus annetaan täytäntöönpanovastaajalle tiedoksi todisteellisesti, voidaan myös katsoa, että hänelle on annettu tosiasiallinen mahdollisuus ryhtyä tuomion al-

kuperävaltiossa asianmukaisesti toimenpiteisiin, esimerkiksi muutoksenhakuun, jos tuomio ei vielä ole lainvoimainen. Säännöksen tarkoituksena on suojella täytäntöönpanovastaja.

Näistä syistä tässä esityksessä ehdotetaan, että täytäntöönpanovastavasta tuomiosta laadittu todistus sekä tarvittaessa tuomio annettaisiin täytäntöönpanovastajalle tiedoksi todisteellisesti siten kuin ulosottokaaren 3 luvun 41 §:ssä säädetään.

Bryssel I asetus ei tee eroa lainvoimaa vailla olevien ja lainvoimaisten täytäntöönpanokelpoisten tuomioiden välillä. Kysymys oli esillä asetusta valmisteltaessa, jolloin katsottiin, ettei tuomiosta laadittavaan todistukseen tule sisällyttää tietoa siitä, onko tuomio lainvoimainen vai ei. Jos tuomio todistuksen mukaan on täytäntöönpanokelpoinen tuomiovaltiossa ilman lisäehtoja, kuten todistuslomakkeen kohdassa 4.4. edellytetään, tulisi se vastaavasti panna täytäntöön myös muissa valtioissa lisäehtoja asettamatta. Käytännössä tämän voidaan katsoa tarkoittavan, ettei tuomion täytäntöönpanoa pyytävältä taholta voida vaatia lainvoimaisuustodistusta tai vastaavaa asiakirjaa.

Jäsenvaltiossa annettu tuomio, joka on täytäntöönpanokelpoinen ilman lisäehtoja ja josta laadittu todistus on annettu tiedoksi siten kuin asetuksen 43 artiklan 1 kohdassa säädetään, olisi edellä selostetun perusteella täytäntöönpanossa lähtökohtaisesti rinnastettava kansalliseen lainvoimaiseen tuomioon. Koska varmaa tietoa tuomion lainvoimaisuudesta ei tosiasiallisesti olisi, kysymys olisi kuitenkin vain olettamasta. Olettama olisi mahdollista kumota. Asian selkeyttämiseksi hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Bryssel I tuomio, joka osoittautuu olevan vailla lainvoimaa, pantaisiin täytäntöön siten kuin kansallinen, lainvoimaa vailla oleva tuomio.

Ulosottomiehen tehtävänä ei olisi selvittää tuomion lainvoimaisuutta. Kuten on täytäntöönpanon estämisen tai rajoittamisen osalta, edellyttäisi tuomion rinnastaminen lainvoimaa vailla olevaan kansalliseen tuomioon toimenpiteitä täytäntöönpanovastajan taholta. Hänen tulee osoittaa, että tuomio on vailla lainvoimaa vastaavasti kuin hänen tehtävänsä on panna tuomioistuimessa vireille hakemus täytäntöönpanosta kieltäytymisestä. Vastaa-

vasti täytäntöönpanoa hakeneen asianosaisen tehtävänä olisi osoittaa, että tuomio on tullut lainvoimaiseksi.

Asetuksen 44 artiklan 2 kohdan mukaan ulosottomiehen tulee täytäntöönpanovastajan hakemuksesta keskeyttää täytäntöönpano, jos tuomio ei enää ole alkuperäjäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoinen. Täytäntöönpanovastajan tulisi Suomessa tehdä asiaa koskeva hakemus ulosottomiehelle. Täytäntöönpanovastajan tulee asianmukaisella tavalla näyttää, että tuomion täytäntöönpanokelpoisuus on keskeytynyt alkuperävaltiossa esimerkiksi liittämällä keskeyttämistä koskevaan hakemukseen sanotun seikan todentavan päätöksen tai muun vastaavan asiakirjan, josta täytäntöönpanokelpoisuuden keskeytyminen käy ilmi.

Ulosottoaaren 1 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehinä toimivat kihlakunnanvoudit ja heidän alaisinaan kihlakunnanulosottomiehet. Täytäntöönpanon keskeyttäminen asetuksen 44 artiklan 2 kohdan mukaisessa tilanteessa edellyttäisi oikeudellista harkintaa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kihlakunnanvoudit itse päättäisi täytäntöönpanon keskeyttämisestä. Täytäntöönpanon keskeyttämisestä ei näin ollen voisi päättää kihlakunnanulosottomies.

Asetuksessa ei säädetä siitä, mitä keskeyttämisen jälkeen tapahtuu. Tältä osin olisi sovellettava kansallista lainsäädäntöä. Ulosottoaareissa ei ole nimenomaista säännöstä ulosottomiehen keskeyttämisestä. Bryssel I asetuksen 44 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa ulosottomiehen päätös olisi siksi rinnastettava tuomioistuimen antamaan keskeytyspäätökseen. Täytäntöönpano keskeytetään siihen saakka, kunnes täytäntöönpanoa hakenut asianosainen voi osoittaa tuomion olevan jälleen täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on annettu. Jos ulosottooperusteena oleva tuomio tulee kumotuksi tai se raukeaa, asiassa toimittaisiin siten kuin ulosottoaaren 2 luvun 15 – 17 §:ssä säädetään.

3.4 Ulosottooperusteen määräaikaisuus

Kysymys ulosottooperusteen määräaikaisuudesta sovellettaessa Bryssel I asetuksen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä on tul-

lut esiin useaan otteeseen hallituksen esityksen valmistelun kestäessä.

Ulosottokaaren 2 luvun 24—27 §:ssä säädetään täytäntöönpanokelpoisuuden määräaikaaisuudesta. Pääsääntö on, että ulosottoperuste, jossa luonnolliselle henkilölle on asetettu maksuvelvoite, on täytäntöönpanokelpoinen 15 vuoden ajan. Kun ulosottoperusteen määräaika kuuluu umpeen, saatava vanhentuu eikä ole enää täytäntöönpanokelpoinen. Kysymys siitä, sovelletaanko ulosottoperusteen vanhentumista koskevia säännöksiä toisessa jäsenvaltiossa annettuun tuomioon, on ajankohtaistunut esityksen valmistelun aikana.

Asia ei ole yksiselitteinen. Bryssel I asetuksen 39 artiklan mukaan tuomiovaltiossa täytäntöönpanokelpoinen tuomio on täytäntöönpanokelpoinen myös muissa jäsenvaltioissa. Tästä näyttäisi seuraavan, ettei täytäntöönpanovaltio voi rajoittaa tuomion täytäntöönpanokelpoisuutta esimerkiksi kansallisella lailla täytäntöönpanoperusteen vanhentumisesta, vaan täytäntöönpanokelpoisuus määräytyisi alkuperävaltion lain mukaan. Jos täytäntöönpanokelpoisuutta voitaisiin rajoittaa kansallisella lailla, seuraisi siitä, että alkuperävaltiossa täytäntöönpanokelpoinen tuomio olisi kansallisesta lainsäädännöstä riippuen täytäntöönpanokelpoinen osassa jäsenvaltioista, mutta osassa taas täytäntöönpanokelvoton esimerkiksi vanhentumisen vuoksi.

Asetuksen 39 artiklan mukaan tuomio, joka ei ole enää täytäntöönpanokelpoinen alkuperävaltiossa, ei myöskään ole täytäntöönpanokelpoinen muissa jäsenvaltioissa. Säännöstä ei ole semanttisesti mahdollista tulkita siten, että tuomio, joka ei enää esimerkiksi vanhentumisen vuoksi ole alkuperävaltiossa täytäntöönpanokelpoinen, olisi toisessa jäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoinen sen vuoksi, ettei siellä ole ulosottoperusteen vanhentumista koskevaa lainsäädäntöä.

Toisaalta 41 artiklan 1 kohdan mukaan tuomioon, joka on täytäntöönpanokelpoinen vastaanottavassa jäsenvaltiossa, sovelletaan vastaanottavan jäsenvaltion täytäntöönpanomenettelyä ja täytäntöönpanon edellytyksiä koskevaa lainsäädäntöä. Jos katsotaan, että tuomion täytäntöönpanokelpoisuus on osa kansallista täytäntöönpanomenettelyä siinä

säädettyine edellytyksineen, tulisi säännökset täytäntöönpanoperusteen määräaikaaisuudesta soveltua yhtä lailla Bryssel I tuomioon. Jos määräaikaaisuutta koskevia säännöksiä ei sovelleta toisessa jäsenvaltiossa annettuun tuomioon, ulkomainen tuomio asetetaan kansallista tuomiota parempaan asemaan täytäntöönpanossa.

Bryssel I asetus ei anna edellä selostettuun ongelmaan selkeää vastausta. Asiasta ei myöskään ole mahdollista säätää täydentävässä laissa, koska siihen lainsäätäjällä ei ole toimivaltaa.

Asetuksen sisältöä tulkitsevat suoraan asetusta soveltavat tuomioistuimet ja viranomaiset. Viime kädessä Euroopan unionin tuomioistuin vastaa asetuksen säännösten tulkinnasta.

3.5 Turvaamistoimet

Uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen 40 artiklan mukaan täytäntöönpanokelpoinen tuomio oikeuttaa ilman eri toimenpiteitä ryhtymään kaikkiin vastaanottavan jäsenvaltion lain mukaisiin turvaamist toimiin. Vastaavasti asetuksen 43 artiklan 3 kohdan mukaan tuomiosta laaditun todistuksen tiedoksiantoa koskevat säännökset eivät tule sovellettaviksi, kun haetaan toisessa jäsenvaltiossa annettua turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa tai jos haetaan turvaamistoimeen ryhtymistä edellä sanotun 40 artiklan mukaisesti. Turvaamistoiimiin saa siis heti ryhtyä, vaikka varsinaisiin täytäntöönpanotoimenpiteisiin ei vielä voida ryhtyä esimerkiksi sen vuoksi, ettei täytäntöönpanovastaajalle ole annettu tiedoksi tuomiosta laadittua todistusta.

Voimassa olevan Bryssel I asetuksen 47 artiklan 2 kohdan mukaan päätös, jossa tuomio julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi, oikeuttaa sellaisenaan turvaamistoiimiin. Tämä on oikeuskirjallisuudessa katsottu tarkoittavan, että myönteinen eksekvatuuri päätös sisältää implisiittisesti tuomioistuimen päätöksen turvaamistoimen määräämisestä. Sanottu implisiittinen turvaamistoi mipäätös on suoraan täytäntöönpanokelpoinen. Suomessa se olisi ulosottomiehelle tehtävästä hakemuksesta pantavissa täytäntöön siten kuin ulosottokaaren 8 luvussa säädetään turvaamistoiimien täytäntöönpanosta.

Vaikka uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen 40 artikla on kirjoitettu passiivimuotoon, eikä se näin ollen suoraan määrittele ryhtyjän henkilöä, lienee kuitenkin tarkoitus, ettei turvaamistoimea panna sanotun säännöksen nojalla täytäntöön ilman turvaamistoimen täytäntöönpanoa koskevaa hakemusta tai vaakuden asettamista.

Kun eksekvatuurista luovutaan, seuraa tästä, että Euroopan unionin jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio sisältää vastaavalla tavalla kuin nykyinen ensimmäisen oikeusasteen eksekvatuuripäätös päätöksen turvaamistoimen määräämisestä. Toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio rinnastettaisiin näin ollen Suomessa tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun nojalla antamaan turvaamistoimipäätökseen. ”Turvaamistoimi” pantaisiin täytäntöön ulosottokaaren 8 luvun säännösten mukaan.

Hakija voisi pyytää turvaamistoimen täytäntöönpanoa samalla kuin pyytää itse tuomion täytäntöönpanoa. Implisiittisen turvaamistoimen täytäntöönpano ei edellyttäisi tuomiosta tehdyn todistuksen tiedoksiantamista ja se voitaisiin panna täytäntöön, vaikka täytäntöönpanovastaaja pyytäisi tuomiosta käännöstä 43 artiklan 2 kohdan nojalla.

Bryssel I asetuksen soveltamisalaa on uudistuksen myötä laajennettu koskemaan myös toisessa jäsenvaltiossa annettuja väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia.

Toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama turvaamistoimipäätös, joka on asetuksen mukaan täytäntöönpanokelpoinen, pannaan asetuksen 41 artiklan 1 kohdan mukaan täytäntöön samassa menettelyssä ja samoin edellytyksin kuin kansallisen tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren 7 luvun perusteella tekemä turvaamistoimipäätös.

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa haettaisiin noudattaen erityisesti mitä asetuksen III luvun 2 jakson 42 artiklan 2 kohdassa säädetään. Asetuksen 43 artiklan 3 kohdan mukaan turvaamistoimipäätöksestä laadittua todistusta ei tarvitse antaa vastaajalle tiedoksi ennen turvaamistoimen täytäntöönpanoon ryhtymistä. Käytännössä tarkoittaisi tämä, että jäsenvaltion tuomioistuimen antama täytäntöönpanokelpoinen päätös turvaamistomesta voidaan panna heti täytäntöön. Siltä osin kuin asetuksen säännöksistä ei muuta

johdu, Bryssel I asetuksessa tarkoitettu ulkomainen turvaamistoimipäätös pantaisiin täytäntöön ulosottokaaren 8 luvun säännösten mukaisesti.

3.6 Tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytyminen

Tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisestä säädetään uuden Bryssel I asetuksen III luvun 3 jakson 1 ja 2 alajaksoissa. Tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta voidaan täytäntöönpanovaltiossa kieltäytyä, jos siihen on Bryssel I asetuksen 45 artiklassa säädetty peruste.

Tuomion tunnustamisesta voidaan kieltäytyä asiaan osallisen hakemuksesta (45 artiklan 1 kohta) ja täytäntöönpanosta sen henkilön hakemuksesta, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan (46 artikla).

Tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymistä haetaan siltä tuomioistuimelta, jonka jäsenvaltio on ilmoittanut toimivaltaiseksi hakemuksia tutkimaan (36 artiklan 2 kohta ja 47 artiklan 1 kohta). Jos vireillä olevan oikeudenkäynnin asianosainen vetoaa sanotun oikeudenkäynnin puitteissa toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tunnustamisesta kieltäytymiseen, ja käsiteltävänä olevan riita-asian ratkaisu riippuu ulkomaisen tuomion tunnustamisesta, riita-asiaa käsittelevä tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan myös tunnustamista koskevan kysymyksen (36 artiklan 3 kohta).

Esiityksessä ehdotetaan, että käräjäoikeus säädetäisiin toimivaltaiseksi käsittelemään kieltäytymistä koskevia hakemuksia. Asetuksen 36 artiklan 2 kohdan mukaan asiaan osallinen voi hakea tuomioistuimelta päätöstä siitä, ettei perusteita tunnustamisesta kieltäytymiselle ole. Tällaisessa tilanteessa hakemus ei liittyisi vireillä olevaan ulosottoasiaan. Tällöin toimivaltainen olisi se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä vastaajalla olisi kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Jos vastaajalla ei olisi kotipaikkaa tai vakituista asuinpaikkaa Suomessa, toimivaltainen tuomioistuin olisi Helsingin käräjäoikeus.

Täytäntöönpanosta kieltäytymistä haettaisiin täytäntöönpanoasian tultua vireille. Esiityksessä ehdotetaan, että toimivaltainen käsittelemään tällaista hakemusta olisi käräjä-

oikeus, joka sijaitsee täytäntöönpanoa käsittelevän alueellisen ulosottoviranomaisen toimialueella (ulosoppiiri). Ulosoppiirit ovat alueellisesti laajempia kuin käräjäoikeuksien tuomiopiirit. Tämä tarkoittaa, että useampi käräjäoikeus olisi näissä tilanteissa toimivaltainen käsittelemään kieltäytymistä koskevaa asiaa.

Koska kieltäytymistä koskevassa asiassa olisi useimmiten kysymys tuomion täytäntöönpanokelpoisuuden riittävyydestä, ehdotetaan, että kieltäytymistä koskeva hakemus käsiteltäisiin riita-asian käsittelystä säädettyssä menettelyssä. Kieltäytymistä koskevaan hakemukseen sovellettaisiin soveltuvin osin mitä haastehakemuksen sisällöstä oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 2 §:ssä säädetään, kuitenkin siten, että hakemukseen liitettävän tuomion jäljennöksen ja käännöksen osalta sovelletaan asetuksen 47 artiklan 2 kohtaa.

Uuden Bryssel I asetuksen 48 artiklan mukaan päätös kieltäytymistä koskevan hakemuksen johdosta olisi annettava viipymättä. Hakemus on näin ollen käsiteltävä kiireellisenä.

Asetuksessa säädetään muutoksenhakuoikeudesta. Muutosta haettaisiin jäsenvaltion ilmoittamalta tuomioistuimelta. Esityksessä ehdotetaan, että kieltäytymistä koskevan hakemuksen johdosta annettuun käräjäoikeuden ratkaisuun saisi hakea muutosta tavanomaiseen tapaan hovioikeudelta valittamalla ja vastaavasti hovioikeuden ratkaisuun valituslupan kautta korkeimmalta oikeudelta.

Tuomioistuin, joka käsittelee täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevaa asiaa, voi asetuksen 44 artiklan 1 kohdan mukaan täytäntöönpanovastaajan hakemuksesta rajoittaa täytäntöönpanon turvaamistoimiin, määrätä asetettavaksi vakuus täytäntöönpanon ehdoksi tai keskeyttää täytäntöönpanon osittain tai kokonaan. Asetuksen 51 artiklan mukaan kieltäytymisasiaa käsittelevä tuomioistuin voi myös keskeyttää asian käsittelyn, jos tuomioon on haettu muutosta alkuperävaltiossa varsinaista muutoksenhakukeinoa käyttäen tai jos tällaiselle muutoksenhauulle säädetty määräaika ei ole vielä kulunut umpeen. Säännös vastaa nykyisen Bryssel I asetuksen 46 artiklaa.

3.7 Toimenpiteen tai määräyksen mukauttaminen

Kuten edellä jaksossa 2.6 on selostettu, mahdollistaa uusi Bryssel I asetus, että sellainen tuomioissa oleva toimenpide tai määräys, jota täytäntöönpanovaltion laki ei tunne, voidaan mukauttaa ja panna täytäntöön toimenpiteenä tai määräyksenä, jonka täytäntöönpanovaltion laki tuntee ja jolla on samat vaikutukset ja tarkoitus kuin täytäntöönpanotavalla toimenpiteellä tai määräyksellä.

Asetuksessa ei säädetä mukauttamispäätöksen tekevästä viranomaisesta. Asetuksen 54 artiklan 2 kohdan mukaan asianosaisella on kuitenkin oikeus riitauttaa mukauttamisesta tehdyn päätöksen tuomioistuimessa.

Mukauttaminen voisi tulla ensisijaisesti sovellettavaksi väliaikaisiin toimenpiteisiin ja turvaamistoimiin. Esimerkiksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa käytetty niin sanottu ”Mareva injunction”, jonka perusteella vastaajan varat voidaan laajamittaisesti jäädyttää, on toimenpide, jota ei todennäköisesti voisi sellaisenaan panna Suomessa täytäntöön. Tällainen määräys varojen jäädyttämisestä olisi kuitenkin uuden Bryssel I asetuksen 54 artiklan nojalla mahdollista toteuttaa esimerkiksi oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettuna takavarikkona siitä säädetyn edellytyksin.

Bryssel I asetuksen 52 artiklan mukaan tuomion asiasisältöä ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta missään tapauksessa ottaa uudelleen tutkittavaksi täytäntöönpanovaltiossa. Mukauttaminen edellyttäisi kuitenkin täytäntöönpanotavan päätöksen muuttamista siten, että täytäntöönpano olisi mahdollinen. Mukauttamisesta olisi tehtävä päätös.

Esityksessä ehdotetaan, että käräjäoikeus tekisi päätöksen toimenpiteen tai määräyksen mukauttamisesta. Jos ulosottomies katsoo, että hänelle täytäntöönpanotavaksi toimitettu tuomio sisältää asetuksen 54 artiklan 1 kohdan mukaisen toimenpiteen tai määräyksen, ulosottomies siirtäisi täytäntöönpanohakemuksen tuomioistuimeen mukautettavaksi. Ulosottomiehinä toimivat kihlakunnanvoudit ja heidän alaisinaan kihlakunnanulosottomiehet. Hakemuksen siirtäminen mukautettavaksi edellyttäisi oikeudellista harkintaa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kihlakunnanvouti itse päättäisi hakemuksen siirtämisestä.

Siirtäminen ehdotetaan tehtäväksi viran puolesta. Ennen tuomion siirtämistä mukautettavaksi, ulosottomiehen olisi kuitenkin ilmoitettava hakijalle asiasta. Mukauttaminen olisi täytäntöönpanossa erillinen menettely. Mukauttamistarve ja mukauttaminen pitkitäisivät väistämättä täytäntöönpanon kestoa ja lisäisi siitä aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi olisi mahdollista, että käräjäoikeus katsoisi tuomioissa olevan kysymys sellaisesta toimenpiteestä tai määräyksestä, jota ei voida mukauttaa toimenpiteeksi, joka olisi Suomessa pantavissa täytäntöön. Täytäntöönpanohakemus olisi tällöin hylättävä. Ilmoittamalla tulevasta siirtämisestä, ulosottomies antaisi hakijalle mahdollisuuden harkita täytäntöönpanohakemuksensa peruuttamista ennen kuin käräjäoikeusmenettely on alkanut. Menettely olisi kevyt ja käytännöllinen silmällä pitäen tilannetta, jossa hakija ei pitäisi täytäntöönpanoa mukauttamismenettelyn kautta vaivan arvoisena.

Mukauttaminen otettaisiin käräjäoikeudessa käsiteltäväksi ulosottomiehen ilmoituksesta. Käräjäoikeuskäsittelystä ei siten perittäisi erillistä oikeudenkäyntimaksua. Käräjäoikeuden olisi omasta aloitteestaan varattava sekä hakijalle että henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, tilaisuus tulla kuuluksi. Vain poikkeuksellisesti käräjäoikeus voisi ratkaista asian asiaan osallisia kuulematta.

Käräjäoikeus joko mukauttaisi toimenpiteen tai määräyksen täytäntöönpantavaksi kansalliseksi toimenpiteeksi, tai tekisi päätöksen siitä, ettei tuomion sisältämä toimenpide tai määräys ole mukautettavissa sen vuoksi, ettei Suomen laki tunne vastaaventyypistä toimenpidettä. Molemmat osapuolet voisivat hakea käräjäoikeuden päätökseen muutosta tavanomaiseen tapaan.

Todennäköistä on, että toimenpiteen tai määräyksen mukauttamista koskevat asiat jäävät poikkeukselliseksi. Tilanne ei tulisi ajankohtaiseksi, ellei kysymyksessä olisi tavanomaisesta merkittävästi poikkeava toimenpide tai määräys. Tämän vuoksi on todennäköistä, että henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, hakee täytäntöönpanosta kieltäytymistä 47 artiklan mukaisesti. Jos tuomioistuimessa on vireillä sekä mukauttamista että kieltäytymistä koskeva asia, tulee

nämä asiat käsitellä yhdessä. Jos tuomioistuin kieltäytymistä koskevan hakemuksen johdosta päätyy siihen, että tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä 45 artiklan perusteella, mukauttamisasi- an käsittely käy tarpeettomaksi. Kumulaation kannalta merkitystä ei ole sillä, onko kieltäytymistä koskeva hakemus jo vireillä mukauttamisasi- an tullessa tuomioistuimessa vireille tai tuleeko kieltäytymisasi- a vireille mukauttamisasi- an vireilletulon jälkeen.

Mukauttamismenettely ei vaikuttaisi täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan hakemuksen tekemiselle säädettyihin määräaikoihin.

Toimenpiteen mukauttaminen viivästyttäisi väistämättä täytäntöönpanoa. Jos täytäntöönpantava toimenpide ei sellaisenaan olisi Suomessa täytäntöönpantavissa, sen ei myöskään voida katsoa implisiittisesti sisältävän määräystä turvaamistoimesta. Tämän vuoksi 40 artiklan säännös kansallisiin turvaamistoimiin ryhtymisestä ei yleensä tulisi sovellettavaksi mukauttamistilanteissa. Jos hakija näissä tilanteissa haluaa turvata oikeutensa, olisi tarkoituksenmukaisinta, että hän Bryssel I asetuksen 35 artiklan mukaisesti pyytäisi suomalaista turvaamistoimea suoraan käräjäoikeudelta oikeudenkäymiskaaren 7 luvun nojalla. Kysymys olisi kuitenkin ratkaistava tapauskohtaisesti.

3.8 Todistukset ja käännökset

Haettaessa tuomion täytäntöönpanoa asianosaisen tehtävänä on tarvittaessa käännättää todistus ja mahdollisesti tuomio kielelle, jonka täytäntöönpanovaltion toimivaltainen viranomainen hyväksyy. Käännöksen on oltava sellaisen henkilön laatima, jolla on siihen kelpoisuus jossakin jäsenvaltiossa. Jäsenvaltio voi virallisten kieliensä lisäksi ilmoittaa hyväksyvänsä lomakekäännöksien osalta myös muun unionin toimielinten virallisen kielen.

Keskeisin uudistuksen tavoitteista on täytäntöönpanon yksinkertaistaminen. Menettely on hakijan näkökulmasta yksikertaisempi, jos hän pystyy ennen itse täytäntöönpanomenettelyä mahdollisimman pitkälti toimimaan tuomiovaltiossa. Täytäntöönpanokelpoista tuomiota koskeva todistus tulisi tämän vuok-

si mahdollisimman usein voida käännettää alkuperävaltiossa. Todistuksen sisällön käännettäminen suomeksi tai ruotsiksi voisi kuitenkin useissa jäsenvaltioissa tuottaa vaikeuksia. Lisäksi käännösten laatu voisi jäädä heikoksi. Nämä seikat huomioon ottaen olisi tarkoituksenmukaista, että Suomen täytäntöönpanoviranomainen hyväksyisi todistuskäännöksissä käytettäväksi kieleksi suomen ja ruotsin kielten ohella englannin kielen, jota Suomessa yleisesti osataan. Koska Suomen viranomaiset pääsääntöisesti ovat velvollisia ottamaan vastaan vain suomen- ja ruotsinkielisiä asiakirjoja, asiasta olisi säädettävä asetusta täydentävässä laissa.

4 Esityksen vaikutukset

Esitys tekisi mahdolliseksi uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen käytännön soveltamisen Suomessa.

Vaikka tuomioistuimet jo nyt ovat velvollisia voimassa olevan Bryssel I asetuksen 54 artiklan mukaisesti antamaan tuomiota ja tuomioistuimessa tehtyjä sovintoja koskevia todistuksia liitteen V mukaista vakiolomaketta käyttäen, on todennäköistä, että uusien, huomattavasti yksityiskohtaisempien todistuslomakkeiden käyttöönotto lisäisi tuomioistuinten työtaakkaa.

Eksekvatuurimenettelystä luopuminen taas siirtää tehtäviä tuomioistuimilta ulosottoviranomaisille, joten tältä osin tuomioistuinten tehtävät ulkomaisen tuomion täytäntöönpanossa vähenisi.

Jäsenvaltiossa annetut tuomiot, tuomioistuimessa tehdyt sovinnot tai viralliset asiakirjat olisivat suoraan täytäntöönpantavia, ja hakemus niiden täytäntöönpanemiseksi tehtäisiin suoraan ulosottoviranomaiselle. Asetuksen voimaantulo tulee lisäämään ulosoton työmäärää. Kansainvälisten asioiden määrän ollessa suhteellisen pieni, lisääntynyt työmäärä olisi todennäköisesti hoidettavissa nykyisellä henkilöstömäärällä. Asiamäärien kehittymistä olisi kuitenkin seurattava, ja siksi olisi tarkoituksenmukaista, että ulkomaisen tuomion täytäntöönpanohakemukset tilastoitaisiin omana asiakohdantana täytäntöönpanoasioiden kirjausjärjestelmään.

Esityksen mukaan ulosottomies olisi velvollinen ottamaan vastaan englanninkielisen

käännöksen toisessa jäsenvaltiossa annetusta todistuksesta. Ulosottomies voisi tarvittaessa käännettää valtion varoin englanninkielisen asiakirjan suomen tai ruotsin kielelle. Tämä saattaa vähäisessä määrin lisätä käännöskuluja oikeusministeriön hallinnonalalla.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Esityksestä laadittiin alustava luonnos, josta pyydettiin lausunnot yhteensä 49 tuomioistuimelta, viranomaiselta, järjestöltä ja asiantuntijalta. Pyydetyistä lausunnoista saapui 22. Esitykseen sisältyvät ehdotukset on valmisteltu edellä mainitun esitysluonnoksen ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta.

Luonnos täydentäväksi laiksi sisälsi muun muassa ehdotukset toimivaltaisista tuomioistuinten, sovellettavasta täytäntöönpanomenettelystä, tiedoksiannosta, menettelystä tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisessä, käännöksistä ja toimenpiteen tai määräyksen mukauttamisesta.

Enemmistöllä (13) lausunnonantajista ei ollut esitysluonnoksen ehdotuksiin huomautettavaa.

Ehdotus sai kuitenkin osakseen myös kritiikkiä. Etenkin ulosottoviranomaisten palautteissa katsottiin, että monia keskeisiä seikkoja ei ollut huomioitu lakiehdotuksessa eikä myöskään käsitelty ehdotuksen perusteissa. Osa ehdotuksesta lausuneista ulosottovirastoista katsoi, ettei ehdotuksessa ollut otettu huomioon Bryssel I tuomion sijoittamista kansallisen ulosottomenettelyn eri vaiheisiin. Turvaamistointen käyttöä ei ollut riittävällä tavalla selostettu. Erityisesti kysymys vakuuksien vaatimisesta katsottiin ehdotuksessa jääneen pitkälti käsittelemättä.

Luonnosehdotuksen mukaan jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio olisi rinnastettu täytäntöönpanokelpoiseen kansalliseen tuomioon. Luonnoksessa ei ollut täsmennetty sitä, tulisiko täytäntöönpanokelpoinen Bryssel I tuomio täytäntöönpanomenettelyssä rinnastaa lainvoimaa vailla olevaan tuomioon tai lainvoimaiseen tuomioon. Ulosottoviranomaisten antaman palautteen johdosta täytäntöönpanoa koskevaa säännösehdotusta on selvennetty siten, että toises-

sa jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio pantaisiin lähtökohtaisesti täytäntöön samoin edellytyksin kuin Suomessa annettu lainvoimainen tuomio. Jos henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa on haettu, kuitenkin osoittaisi, ettei tuomio ole lainvoimainen, tuomio pantaisiin täytäntöön siten kuin lainvoimaa vailla olevasta kansallisesta tuomiosta on säädetty.

Ehdotus todisteellisesta tiedoksiannosta sai osakseen huomattavaa kritiikkiä. Etenkin luonnoksen ehdotus vireilletuloilmoituksen antamisesta todisteellisesti tiedoksi täytäntöönpanovastaajalle samanaikaisesti tuomiosta laaditun todistuksen kanssa katsottiin merkittävästi heikentävän ulosottojärjestelmän käytännön toimivuutta. Lausunnoissa tuotiin esiin, että vireilletuloilmoitusten lähettäminen velalliselle on automatisoitu toimenpide, ja että Bryssel I tuomioita koskevien ilmoitusten erityiskohtelu siksi tuottaisi merkittävää lisätyötä. Lausunnoissa myös huomautettiin, että vireilletuloilmoituksella mahdollistetaan velan vapaaehtoinen maksaminen siten, ettei varsinaiseen täytäntöönpanomenettelyyn ole lainkaan tarpeen ryhtyä. Todisteellista tiedoksiannosta kritisoitiin myös yleisesti.

Palautteen perusteella lakiehdotusta on muutettu siten, että vireilletuloilmoitusten lähettämisessä noudatettaisiin Bryssel I tilanteissa ulosottokaaren säännöksiä sellaisenaan.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kuitenkin edelleen, että Bryssel I tuomiosta laadittu todistus olisi annettava todisteellisesti tiedoksi. Edellä jaksossa 3.3 esitettyjä oikeusturvanäkökohtia on rajat ylittävässä täytäntöönpanossa pidettävä tärkeämpänä kuin mahdollisimman tehokkaan täytäntöönpanon turvaaminen. Täytäntöönpanon hakijalla olisi kuitenkin aina mahdollisuus asetuksen 40 artiklan nojalla pyytää implisiittisen turvaamistoimen täytäntöönpanoa heti täytäntöönpanohakemuksen jättämisen yhteydessä. Tämä mahdollisuus riittäisi turvaamaan täytäntöönpanon toteutumisen 43 artiklan 1 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa sekä myös silloin, kun täytäntöönpanotoimenpiteisiin ei 43 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan mukaan voida ryhtyä sen vuoksi, että henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa on haettu, on pyytänyt saada tuomiosta käännoksen. Turvaamistoimen si-

joittumista Bryssel I tuomion täytäntöönpanomenettelyyn on selostettu edellä jaksossa 3.4.

Valtakunnanvoudinvirasto on lausunnossaan pitänyt tarpeellisena, että täytäntöönpanovastaajaa Bryssel I tuomiosta laaditun todistuksen tiedoksiannattamisen yhteydessä informoitaisiin mahdollisuudesta tehdä hakemus täytäntöönpanosta kieltäytymisestä. Täytäntöönpanokelpoisen tuomion täytäntöönpanosta voidaan asetuksen mukaan kieltäytyä vain tietyin perustein. Lähtökohta on, ettei tuomion täytäntöönpanokelpoisuutta enää voida täytäntöönpanovaiheessa riitauttaa. Hakemus täytäntöönpanosta kieltäytymisestä on siten lähinnä rinnastettavissa ylimääräiseen muutoksenhakuun. Kieltäytymishakemusta koskevan osoituksen liittäminen tiedoksiannettavaan todistukseen antaisi väärän kuvan mahdollisuudesta riitauttaa täytäntöönpano.

Jos kuitenkin olisi niin, että hakija tulisi ensimmäistä kertaa tietoiseksi ulkomaisesta oikeudenkäynnistä ja siinä annettua tuomiosta saadessaan tuomiosta laaditun todistuksen tiedoksi, on oletettavaa, että hän ottaisi asiassa yhteyttä ulosottomieheen. Ulosottomies voisi tällöin antaa yleistä tietoa mahdollisuudesta hakea täytäntöönpanosta kieltäytymistä ja tarvittaessa kehottaa asianomaista henkilöä kääntymään lakimiehen puoleen.

Valtakunnanvoudinviraston ehdotuksen mukaisesti täytäntöönpanon keskeyttäminen ja hakemuksen siirtäminen mukautettavaksi kuuluisi esityksen mukaan kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan.

Helsingin hovioikeus ja Pirkanmaan ulosottovirasto ovat lausunnoissaan esittäneet Bryssel I asetuksen mukaisten tunnustamis- ja täytäntöönpanoasioiden keskittämistä vain yhteen tai muutamaan käräjäoikeuteen, tai ainakin vain niihin käräjäoikeuksiin, jotka ulosottokaaren 11 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan käsittelevät ulosottovalituksia. Keskeyttäminen olisi tarpeen asiantuntemuksen karttumiseksi.

Vaikka tuomioistuinten käsiteltäväksi tulevat täytäntöönpanokelpoisuutta koskevat asiat väistämättä tulevat vähenemään nykyisestä, on kuitenkin kiinnitettävä huomiota myös siihen, että kaikissa käräjäoikeuksissa tullaan jatkossakin soveltamaan Bryssel I asetusta

kansainvälisluontoisten riita-asioiden käsittelyssä. Käräjätuomareiden on tämän vuoksi tunnettava asetus siitäkin huolimatta, ettei heidän käsiteltäväkseen koskaan tulisi tunnistamisesta tai täytäntöönpanosta kieltäytymistä kokevaa asiaa. Täytäntöönpanoasioiden keskittämisestä saatava hyöty olisi näin ollen vain vähäinen, minkä vuoksi keskittämistä ei hallituksen esityksessä ehdoteta.

6 Muut asiaan vaikuttavat seikat

Asetuksen 75 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on viimeistään 10 päivänä tammikuuta

2014 ilmoitettava komissiolle tiedot muun muassa toimivaltaisista tuomioistuimista, hyväksyttävistä kielistä, kohtuuttomista toimivalta-perusteista sekä tiedot niistä jäsenvaltioiden välillä tehdyistä samoja asioita koskevista yleissopimuksista, joiden sijaan sovelletaan Bryssel I asetusta. Nämä tiedot ovat tällä hetkellä sisällytettynä voimassa olevan Bryssel I asetukseen ja sen liitteisiin. Sisällöllisesti tietoja ei esitetä muutettavaksi, mutta niistä on nyt ilmoitettava erikseen komissiolle, joka saattaa tiedot julkisesti saataville muun muassa Euroopan oikeudellisen verkoston kautta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Soveltamisala. Pykälään ehdotetaan otattavaksi lain soveltamisalaa koskeva säännös. Siitä ilmenee, että laki sisältää säännökset uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen soveltamisesta Suomessa. Lain säännöksiä sovelletaan mainitun asetuksen säännösten tullessa sovellettaviksi.

2 §. Toimivaltaisista tuomioistuimista. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisista tuomioistuimista Bryssel I asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Pykälän *1 momentti* käytännössä vain toistaa Bryssel I asetuksen 5 artiklan 1 kohdan sisällön ja on siten lähtökohtaisesti tarpeeton. Lainkohta kuitenkin edistää pykälän ymmärrettävyyttä.

Asetuksen 5 artiklan 2 kohta edellyttää, että tietyt kansalliset toimivaltaperusteet säädetään erikseen kielletyiksi. Pykälän *2 momentissa* todettaisiinkin, ettei oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan toimivaltaperusteita ei voida soveltaa asiassa, jossa vastaajana on henkilö, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa. Mainitut toimivaltaperusteet ilmoitettaisiin komissiolle asetuksen 76 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

3 §. Täytäntöönpanomenettely. Pykälässä säädettäisiin jäsenvaltiossa annetun täytäntöönpanokelpoisen tuomion täytäntöönpanoon sovellettavasta menettelystä.

Pykälän *1 momentin* mukaan toisessa jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio pantaisiin Suomessa täytäntöön samoin edellytyksin kuin Suomessa annettu lainvoimainen tuomio. Bryssel I todistus toisi mukanaan oletettaman tuomion lainvoimaisuudesta täytäntöönpanomenettelyä varten.

Olettama tuomion lainvoimaisuudesta olisi kuitenkin kumottavissa. Jos henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, osoittaisi, ettei tuomio ole lainvoimainen, täytäntöönpanokelpoinen tuomio rinnastettaisiin täytäntöönpanomenettelyssä kansalliseen lainvoimaa vailla olevaan tuomioon. Jos kysymyksessä olisi ensimmäisen oikeusasteen maksutuomio, voisi velallinen estää täytäntöönpa-

non asettamalla ulosottokaaren 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetun vakuuden.

Lähtökohta olisi kuitenkin, että täytäntöönpanokelpoiseksi todistuksella vahvistettu tuomio olisi täytäntöönpanokelpoinen kuin lainvoimainen tuomio. Ulosottomiehellä ei olisi velvollisuutta selvittää tuomion lainvoimaisuutta.

Täytäntöönpanovastaajan tulisi osoittaa, että tuomio on vailla lainvoimaa. Vastaavasti, jos vastaaja on osoittanut, ettei tuomio ole lainvoimainen, velvollisuus osoittaa, että tuomion on tullut lainvoimaiseksi, olisi hakijalla. Ulosottomiehen ei tässä vaiheessa tarvitsisi viran puolesta selvittää tuomion lainvoimaisuuteen liittyviä seikkoja.

Pykälän *2 momentin* mukaan täytäntöönpanomenettelyyn sovellettaisiin ulosottokaaren säännöksiä. Asetuksen III luvun 2 jakson ja täydentävän lain sisältämiä erityissäännöksiä sovellettaisiin soveltuvin osin joko ulosottokaaren säännösten sijaan tai niiden lisäksi.

4 §. Käännökset. Pykälään on otettu asetus täydentävä säännös asiakirjojen käännöksistä.

Jos ulosottomies katsoo, että asetuksen 42 artiklan 3 tai 4 kohdassa tarkoitetun käännöksen toimittaminen on aiheellista, hänen olisi kehotettava hakijaa määräajassa toimittamaan asiakirjasta suomen tai ruotsin kielelle tehdyn käännöksen. Asetuksen 42 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun asiakirjan sisällöstä käännös olisi mahdollista toimittaa ulosottomiehelle myös englanninkielisenä.

Jos hakija ei pyynnöstä huolimatta toimittaisi käännöstä, johtaisi tämä täytäntöönpanohakemuksen hylkäämiseen.

Asetuksen 75 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle 57 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen lomakkeiden käännöksiä varten hyväksymänsä kielet.

Jäsenvaltiot eivät asetuksen mukaan ole velvollisia hyväksymään muun kuin oman virallisen kielensä käyttämistä todistuksen käännöksissä. Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuu-

ta koskevista asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 täydentävässä laissa (1153/2004) säädetään hyväksytyistä käännöksistä. Vastaavasti laissa (825/2005) riitauttamattomia vaatimuksia koskevasta eurooppalaisesta täytäntöönpanoperusteesta, laissa (754/2008) eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä ja laissa (753/2008) eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä säädetään hyväksyttävistä käännöksistä. Kyseisten lakien mukaan Suomi hyväksyy tietyistä suoraan täytäntöön pantavien ratkaisujen todistuksista käännökset suomen ja ruotsin kielen lisäksi myös englanninkielisenä.

Yksi uudelleenlaaditun Bryssel I asetuksen tavoitteista on yksinkertaistaa täytäntöönpanoa vähentämällä käännöksiin liittyviä velvoitteita. Lähtökohtaisesti täytäntöönpanohakemuksen tekeminen ei edellytä hakemuksen liitettävän todistuksen tai tuomion kääntämistä vastaanottavan jäsenvaltion kielelle. Käännöksiä voidaan kuitenkin vaatia asetuksessa säädetyn edellytyksin.

Tuomiosta laaditun todistuksen ja itse tuomion kääntäminen suomeksi tai ruotsiksi voisi useissa jäsenvaltioissa tuottaa vaikeuksia. Lisäksi käännösten laatu voisi usein jäädä puutteelliseksi. Nämä seikat huomioon ottaen olisi tarkoituksenmukaista, että Suomi hyväksyisi todistuskäännöksissä käytettäviksi kieleksi suomen ja ruotsin kielten ohella englannin kielen, jota Suomessa yleisesti osataan. Koska Suomen viranomaiset pääsääntöisesti ovat velvollisia ottamaan vastaan vain suomen- ja ruotsinkielisiä asiakirjoja, pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, josta ilmenee, että ulosottomiehelle voidaan antaa tuomiosta annetusta todistuksesta käännös suomen, ruotsin tai englannin kielelle.

Asetus ei mahdollista sitä, että jäsenvaltiot ilmoittavat hyväksyvänsä myös tuomion osalta käännöstä muulle kuin virallisille kielilleen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö ulosottomies käytännössä voisi hyväksyä englanniksi laadittua käännöstä myös tuomiosta. Tällaista velvoitetta ei kuitenkaan voida sisällyttää lakiin. Asia jää näin ulosottomiehen harkinnan varaan.

Vaikka laki velvoittaa ulosottomiehen hyväksymään englanninkielisiä käännöksiä to-

distuksen sisällöstä, voi tällainen todistus kuitenkin olla joltain kohdin niin epäselvä, ettei asiaa käsittelevä ulosottomies vaikeuksista pysty varmistumaan sen täsmällisestä sisällöstä. Tällöin todistuksesta olisi valtion varoin hankittava käännös suomen tai ruotsin kielelle.

Asetuksessa ei säädetä velallisen oikeudesta saada todistuksesta käännöstä ymmärtämälleen kielelle, esimerkiksi suomen kielelle tilanteessa, jossa todistus on käännetty englanniksi. Suomen kansallinen ulosottojärjestelmä turvaa kuitenkin osaltaan velallisen oikeuden saada täytäntöönpanoasiaa koskevat tiedot suomeksi tai ruotsiksi.

Ulosotokaaren 3 luvun 33 §:n mukainen vireilletuloilmoitus lähetetään aina täytäntöönpanovastaaajalle ulosottoasian tullessa vireille. Tämä ilmoitus sisältää muun muassa tiedot saatavasta ja ulosottooperusteesta. Tiedot kirjataan rekisteriin suomeksi tai ruotsiksi ja myös vireilletuloilmoitus laaditaan jommallakummalla edellä mainitulla kielellä.

Tämän lisäksi velallisella on pyynnöstä oikeus saada ulosottorekisterin tiedoista tuloste ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n mukaan myös tieto muista asiaan liittyvien asiakirjojen sisällöstä. Jos englanninkielinen todistus on ulosottomiehen pyynnöstä käännetty suomeksi tai ruotsiksi, velalliselle annettaisiin jäljennös myös tästä käännöksestä.

Jos tuomiosta laaditusta todistuksesta annettu käännös on englanninkielinen, ja velallinen ilmoittaa, ettei hän riittävästi hallitse englannin kieltä ja että hän pitää vireilletuloilmoituksessa olevia tietoja riittämättöminä, ulosottomies voisi tulkkausta koskevan ulosotokaaren 3 luvun 112 §:n periaatteiden mukaisesti suullisesti kääntää todistuksen sisällön velalliselle tai kääntää todistuksen suomeksi tai ruotsiksi. Kääntämisestä aiheutuneet kulut jäisivät täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen kannettavaksi.

Asetuksen 43 artiklan 2 kohdassa säädetään myös velallisen oikeudesta saada tietyissä tapauksissa tuomiosta käännös ymmärtämälleen kielelle. Jos velallinen on oikeutettu saamaan käännöksen tuomiosta, täytäntöönpanoa hakenut osapuoli vastaa käännöksen hankkimisesta ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Käännöskustannuksia hakija voi

kuitenkin muiden täytäntöönpanosta aiheutuneiden kulujen lisäksi vaatia korvattavaksi täytäntöönpanomenettelyssä siten kuin ulosottokaarissa säädetään.

5 §. Tiedoksianto. Pykälässä säädettäisiin asetuksen 53 artiklan nojalla annetun todistuksen tiedoksi antamisesta henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan.

Tiedoksiantovelvollisuudesta säädetään asetuksen 43 artiklan 1 kohdassa. Artiklakohtaan mukaan todistus on annettava tiedoksi ennen ensimmäistä täytäntöönpanotoimenpidettä.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin tuomiosta laaditun todistuksen ja tarvittaessa tuomion tiedoksiantamisesta. Todistus ja tarvittaessa tuomio olisi annettava velalliselle tiedoksi todisteellisesti ulosottokaaren 3 luvun 41 §:ssä säädetyllä tavalla.

Jos asiakirjoja ei saada annettua tiedoksi henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, täytäntöönpanotoimenpiteisiin ei voi ryhtyä. Tämä seuraa suoraan asetuksen 43 artiklan 1 kohdasta.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin ilmoittamisvelvollisuudesta tilanteessa, jossa ulosottomies on tehnyt päätöksen siirtää täytäntöönpanohakemuksen käräjäoikeuteen tuomion sisältämän toimenpiteen tai määräyksen mukauttamista varten. Momentin sisältämän säännöksen mukaan siirtämisestä, eli käytännössä siirtämispäätöksestä, olisi ilmoitettava asian osapuolille. Ilmoitusta siirtämisestä ei tarvitse antaa tiedoksi todisteellisesti, koska päätös tehtäisiin yleensä sen jälkeen, kun asia on jo tullut vireille ja todistus annettu vastaajalle tiedoksi. Ulosottomiehen päätökseen asian siirtämisestä mukautettavaksi ei myöskään saisi hakea muutosta. Tämä puoltaa osaltaan tavanomaisen tiedoksiantomenettelyn käyttämistä.

6 §. Täytäntöönpanon keskeyttäminen ulosottomiehen toimesta. Pykälässä säädettäisiin siitä, mikä viranomainen olisi toimivaltainen keskeyttämään täytäntöönpanon 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun hakemuksen johdosta.

Pykälän *1 momentin* mukaan ulosottomies olisi asiassa toimivaltainen. Ulosottomiehen olisi velallisen hakemuksesta keskeytettävä täytäntöönpano, jos tuomio ei ole enää täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa

se on annettu. Säännöksen mukaan täytäntöönpano olisi keskeytettävä siihen saakka, kunnes tuomio olisi jälleen täytäntöönpanokelpoinen. Käytännössä velkojan tehtävänä olisi osoittaa tuomion täytäntöönpanokelpoisuus alkuperävaltiossa tilanteessa, jossa täytäntöönpano olisi keskeytetty alkuperävaltiossa keskeytyneen täytäntöönpanokelpoisuuden vuoksi.

Jos tuomio alkuperävaltiossa tulee kumoutuksi tai raukeaa, sovellettaisiin menettelyyn ulosottokaaren 2 luvun 15 —17 §:n säännöksiä.

Pykälän *2 momentin* mukaan kihlakunnanvouti päättäisi itse täytäntöönpanon keskeyttämisestä. Säännöksestä seuraisi, että keskeyttämisestä ei voisi päättää kihlakunnanulosottomies. Päätöksenteko näissä asioissa edellyttää tavallisesti erityistä asiantuntemusta, minkä vuoksi ehdotetaan, että keskeyttämis päätöksen tekeminen kuuluisi kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan.

7 §. Toimivaltaiset tuomioistuimet kieltäytymistä koskevassa asiassa. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisista tuomioistuimista tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevassa asiassa.

Pykälän *1 momentin* mukaan kieltäytymishakemukset käsiteltäisiin ensimmäisessä asteessa käräjäoikeudessa.

Jos asia liittyy täytäntöönpanopyyntöön, toimivaltainen olisi käräjäoikeus, joka sijaitsee asiaa käsittelevän alueellisen ulosottoviraston ulosottopiirissä. Yksittäiseen ulosottopiiriin kuuluu useimmiten useampi käräjäoikeus. Tällöin kaikki ulosottopiirin käräjäoikeudet olisivat toimivaltaisia tutkimaan kieltäytymisasiä.

Jos kieltäytymisperusteen olemassaoloa koskeva hakemus ei asetuksen 36 artiklan 2 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa liity tuomion täytäntöönpanoon, toimivaltainen tutkimaan hakemuksen olisi se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä vastaajalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Jos vastaajalla ei ole kotipaikkaa tai vakituista asuinpaikkaa Suomessa, toimivaltainen tuomioistuin olisi Helsingin käräjäoikeus.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta. Muutoksenhakuun sovellettaisiin oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. Käräjäoikeuden päätökseen haettaisiin näin ol-

len muutosta hovioikeudelta ja vastaavasti hovioikeuden päätökseen korkeimmalta oikeudelta valitusluvan kautta.

Toimivaltaisista tuomioistuimista olisi ilmoitettava komissiolle siten kuin 75 artiklan 1 kohdan a— c alakohdissa säädetään.

8 §. *Täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan hakemus.* Pykälä sisältää määräajan täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan hakemuksen tekemiselle.

Asetus ei sisällä säännöstä mahdollisesta määräajasta, jonka puitteissa on tehtävä hakemus täytäntöönpanosta kieltäytymisestä. Tällainen määräaika on kuitenkin oikeustilan selkeyden kannalta tarpeen. Ottaen huomioon, että kysymys on alkuperäjäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoisen tuomion täytäntöönpanosta, kieltäytymishakemukselle säädetty määräaika tulee olla suhteellisen lyhyt. Pykälän *1 momentin* mukaan täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva hakemus on puhevallan menettämisen uhalla tehtävä toimivaltaiselle tuomioistuimelle kolmen viikon määräajassa.

Määräaika hakemuksen tekemiselle laskettaisiin siitä päivästä, jolloin asetuksen 43 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut asiakirjat, eli tuomiosta laadittu todistus ja tarvittaessa myös tuomio, on annettu vastaajalle todisteellisesti tiedoksi.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin määräajan laskemisesta silloin, kun velallinen on pyytänyt käännöstä tuomiosta.

Asetuksen 43 artiklan 2 kohdan mukaan vastaaja on oikeutettu saamaan tuomiosta käännöksen täytäntöönpanon riitauttamista varten, jos tuomiota ei ole laadittu tai siihen ei ole liitetty käännöstä joko velallisen kotipaikan viralliselle kielelle tai muulle kielelle, jota henkilö ymmärtää. Riitauttamisoikeuden turvaamiseksi kolmen viikon määräaika laskettaisiin näissä tapauksissa päivämäärästä, jolloin käännös on toimitettu velalliselle.

Eksekvaaturimenettelystä luopumisella on pyritty nopeuttamaan ja tehostamaan rajat ylittävää täytäntöönpanoa. Tämä lienee yksi syy siihen, ettei asetukseen ole otettu erillistä riitauttamismenettelyä määräaikoineen ja menettelyineen.

Täytäntöönpanosta kieltäytymishakemuksen tekemiselle säädetty takaraja ei kuitenkaan hidasta tai muodosta esteitä täytäntöön-

panolle. Täytäntöönpanotoimenpiteisiin ryhtyminen ei ole sidottu hakemuksen tekemiselle säädettyyn määräaikaan. Asetuksen johdanto-osan 32 kappaleessa todetaan, että henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, olisi kohtuullisessa ajassa ennen ensimmäistä täytäntöönpanotoimenpidettä annettava tiedoksi todistus ja sen liitteenä tarvittaessa tuomio. Se, mikä on kohtuullinen aika, on jätetty asetuksen soveltajan tulkittavaksi. Perusteltua olisi, että ulosottomies toimisi samalla tavalla ja samassa ajassa kuin pantaessa täytäntöön Suomessa annettua täytäntöönpanokelpoista tuomiota. Tämä olisi asetuksen tavoitteen mukaista.

Asetuksen 44 artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuin, joka käsittelee hakemusta täytäntöönpanosta kieltäytymisestä, voi velallisen hakemuksesta rajoittaa täytäntöönpanomenettelyn turvaamistoimiin, asettaa täytäntöönpanon ehdoksi vakuuden asettamisen tai keskeyttää täytäntöönpanon joko kokonaan tai osittain. Tästä on tehtävissä se johtopäätös, että hakemus täytäntöönpanosta kieltäytymisestä ei itsessään johda täytäntöönpanon keskeytymiseen.

Selvyyden vuoksi pykälän *3 momentissa* todettaisiin nimenomaisesti, että kieltäytymistä koskeva hakemus ei keskeytä tai rajoita täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin anna sitä tarkoittavaa määräystä siten kuin asetuksen 44 artiklan 1 kohdassa tai 51 artiklassa säädetään.

Pykälän määräaikoja koskevia säännöksiä sovellettaisiin vain täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeviin hakemuksiin. Hakemuksen tekemiselle säädettyjä määräaikoja ei siten sovellettaisi asetuksen III luvun 1 jakson tuomion tunnustamiseen liittyviin vahvistamispäätöksiin.

9 §. *Kieltäytymistä koskevassa asiassa sovellettava menettely.* Pykälässä säädettäisiin kieltäytymistä koskevassa oikeudenkäynnissä sovellettavasta menettelystä.

Tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva asia tulisi vireille hakemuksesta. Kieltäytymisasiaa ei kuitenkaan käytännössä pantaisi vireille, ellei asia olisi riitainen. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että se vireilletulotavasta huolimatta käsiteltäisiin riita-asian käsittelystä säädetyssä järjestyksessä siltä osin kuin säädettävästä

laista tai asetuksen säännöksistä ei muuta johdu.

10 §. Mukauttaminen. Pykälä sisältäisi tarvittavat säännökset asetuksen mukauttamista koskevan 54 artiklan soveltamiseksi.

Pykälän *1 momentissa* säädetään mukauttamispäätöksen tekevistä viranomaisista. Jos täytäntöönpantava tuomio sisältää toimenpiteen tai määräyksen, jota Suomen laissa ei tunneta, ja jota ei sen vuoksi voida panna sellaisenaan täytäntöön, ulosottomiehen olisi viran puolesta siirrettävä täytäntöönpanohakemus toimivaltaiselle käräjäoikeudelle toimenpiteen tai määräyksen mukauttamista varten. Käräjäoikeus, joka sijaitsee asiaa käsittelevän ulosottoviraston toimialueella, olisi toimivaltainen. Siirtämisestä määräisi ulosottomies harkintavaltansa puitteissa. Koska asia tulisi käräjäoikeudessa vireille ulosottomiehen ilmoituksesta, se käsiteltäisiin käräjäoikeudessa maksutta.

Ulosottoaaren 1 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehinä toimivat kihlakunnanvoudit ja heidän alaisinaan kihlakunnanulosottomiehet. Päätöksenteko täytäntöönpanohakemuksen siirtämisestä toimivaltaiselle käräjäoikeudelle toimenpiteen tai määräyksen mukauttamista varten edellyttää tavallisesti erityistä asiantuntemusta, minkä vuoksi ehdotetaan, että hakemuksen siirtämisestä päättäminen kuuluisi kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan.

Asetuksessa ei säädetä asian siirtämisestä toisen viranomaisen ratkaistavaksi. Menettely on tältä osin jätetty kansallisen lain varaan. Jotta menettelystä ei useiden muutoksenhakumahdollisuuksien vuoksi tulisi tarpeettoman monisäikeinen, lainkohdassa todettaisiin nimenomaisesti, ettei ulosottomiehen täytäntöönpanohakemuksen siirtämistä koskevaan päätökseen saisi hakea muutosta.

Ennen tuomion siirtämistä käräjäoikeuteen, ulosottomiehen olisi *2 momentin* mukaan ilmoitettava asiasta täytäntöönpanon hakijalle. Säännöksellä annettaisiin käytännössä hakijalle tilaisuus peruuttaa täytäntöönpanohakemuksensa ennen kuin asia tulee vireille käräjäoikeudessa. Tämä on perusteltua, koska mukauttamismenettely lisäisi väistämättä täytäntöönpanosta aiheutuvia kustannuksia ja erillisenä menettelynä itse täytäntöönpanon kesto.

Asian siirtäminen käräjäoikeuden ratkaistavaksi pitäisi sisällään myös riskin siitä, että käräjäoikeus päätyy toteamaan, ettei toimenpidettä tai määräystä ole mahdollista mukauttaa sellaiseksi toimenpiteeksi, jonka Suomen laki tuntee.

Pykälän *3 momentin* mukaan käräjäoikeuden olisi omasta aloitteestaan varattava sekä hakijalle että henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, tilaisuus tulla kuulluksi. Vain poikkeuksellisesti käräjäoikeus voisi ratkaista asian asiaan osallisia kuulematta.

Päätöksessään käräjäoikeus joko mukauttaisi toimenpiteen tai määräyksen täytäntöönpantavaksi kansalliseksi toimenpiteeksi, tai tekisi päätöksen siitä, ettei tuomion sisältämä toimenpide tai määräys ole mukauttavissa sen vuoksi, ettei Suomen laki tunne vastaavantyyppistä toimenpidettä.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin kumulaatiosta tilanteesta, jossa hakemus täytäntöönpanosta kieltäytymiseksi 45 artiklassa säädettyjen kieltäytymisperusteiden nojalla on tuomioistuimessa vireillä.

Todennäköistä on, että mukauttamisasiat jäävät harvalukuisiksi. Mukauttaminen tulisi ajankohtaiseksi vain tilanteessa, jossa täytäntöönpantava toimenpide tai määräys merkittävästi poikkeaisi tavanomaisesta. Tämän vuoksi on myös todennäköistä, että henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, hakee täytäntöönpanosta kieltäytymistä 47 artiklan mukaisesti. Jos tuomioistuimessa on vireillä sekä mukauttamista että kieltäytymistä koskeva asia, tulee asiat käsitellä yhdessä. Jos tuomioistuin kieltäytymistä koskevan hakemuksen johdosta päätyy siihen, että tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä 45 artiklan perusteella, mukauttamisasiän käsittely käy tarpeettomaksi. Kumulaation kannalta merkitystä ei ole sillä, onko kieltäytymistä koskeva hakemus jo vireillä mukauttamisasiän tullessa tuomioistuimessa vireille tai tuleeko kieltäytymisasiä vireille mukauttamisasiän jo tultua vireille.

Mukauttamismenettely ei vaikuttaisi täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskevan hakemuksen tekemiselle säädettyihin määrääkoihin. Henkilön, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, olisi puhevallan menettämisen uhalla saatettava vireille 47 artiklassa tarkoi-

tetun hakemuksen säädettävän lain 8 §:n mukaisessa määräajassa.

Muutoksenhausta käräjäoikeuden päätökseen säädettäisiin pykälän 5 *momentissa*. Molemmat osapuolet voisivat hakea käräjäoikeuden päätökseen muutosta tavanomaiseen tapaan.

11 §. *Voimaantulo.* Pykälässä on tavanomainen voimaantulosäännös. Kysymys asetuksen ajallisesta soveltamisesta määräytyy asetuksen 66 artiklassa olevan siirtymäsäännöksen perusteella. Asetusta täydentävään lakiin ei ole tarpeen sisällyttää erillistä siirtymäsäännöstä.

2 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 10 päivänä tammikuuta 2015, jolloin asetus pääosiltaan tulee sovellettavaksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 1215/2012, jäljempänä *asetus*, täydentävät säännökset.

2 §

Toimivaltaisista tuomioistuimista

Jos henkilön kotipaikka on toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Suomen tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan häntä vastaan nostetun kanteen ainoastaan asetuksen II luvun 2 – 7 jakson säännösten nojalla.

Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan toimivaltaperusteita ei sovelleta asiassa, jossa vastaajana on 1 momentissa tarkoitettu henkilö.

3 §

Täytäntöönpanomenettely

Toisessa jäsenvaltiossa annettu täytäntöönpanokelpoinen tuomio pannaan Suomessa täytäntöön samoin edellytyksin kuin Suomessa annettu lainvoimainen tuomio. Jos henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, osoittaa, että täytäntöönpanokelpoinen tuomio on lainvoimaa vailla, tuomio pannaan

täytäntöön siten kuin lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpanosta säädetään.

Täytäntöönpanomenettelyyn sovelletaan ulosottokaaren säännöksiä, jollei asetuksen III luvun 2 jakson säännöksistä tai tästä laista muuta johdu.

4 §

Käännökset

Hakijan on ulosottomiehen pyynnöstä määräjassa toimitettava asetuksen 42 artiklan 3 tai 4 kohdassa tarkoitetuista asiakirjoista käännökset suomen tai ruotsin kielelle. Asetuksen 42 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen asiakirjan sisällöstä voidaan toimittaa myös englannin kielelle tehty käännös. Jos pyydettyjä käännöksiä ei määräjassa toimiteta, ulosottomies voi hylätä hakemuksen.

5 §

Tiedoksianto

Asetuksen 53 artiklan mukainen todistus on annettava todisteelliset tiedoksi henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, siten kuin ulosottokaaren 3 luvun 41 §:ssä säädetään. Todistukseen on liitettävä tuomio, jos sitä ei ole aiemmin annettu kyseiselle henkilölle tiedoksi.

Jos ulosottomies siirtää täytäntöönpanohakemuksen käräjäoikeuteen tuomion sisältämän toimenpiteen tai määräyksen mukauttamista varten, siitä on ilmoitettava sekä haki-

jalle että henkilölle, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan.

6 §

Täytäntöönpanon keskeyttäminen ulosottomiehen toimesta

Asetuksen 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitettun hakemuksen johdosta ulosottomiehen on keskeytettävä täytäntöönpano, jos tuomio ei ole enää täytäntöönpanokelpoinen siinä valtiossa, jossa se on annettu. Täytäntöönpano keskeytetään siihen saakka, kunnes tuomio on jälleen täytäntöönpanokelpoinen. Jos tuomio tulee kumotuksi tai raukeaa, sovelletaan ulosottokaaren 2 luvun 15 – 17 §:n säännöksiä.

Asetuksen 44 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta toimenpiteestä päättää kihlakunnanvouti.

7 §

Toimivaltaiset tuomioistuimet kieltäytymistä koskevassa asiassa

Hakemus tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymisestä pannaan viireille käräjäoikeudessa. Hakemus tehdään käräjäoikeudelle, joka sijaitsee asiaa käsittelevän ulosottoviraston toimialueella. Jos asia ei ole ulosottoviraston käsiteltävänä, toimivaltainen on se käräjäoikeus, jonka tuomio-piirissä vastaajalla on kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka. Jos vastaajalla ei ole kotipaikkaa tai vakituista asuinpaikkaa Suomessa, toimivaltainen tuomioistuin on Helsingin käräjäoikeus.

Käräjäoikeuden päätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta riita-asiassa säädetään.

8 §

Täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva hakemus

Täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva hakemus on puhevallan menettämisen uhalla tehtävä toimivaltaiselle tuomioistuimelle kolmen viikon määräajassa. Määräaika laske-

taan siitä päivästä, jolloin henkilö, jota vastaan täytäntöönpanoa haetaan, on saanut tiedoksi täytäntöönpantavasta tuomiosta laadittun todistuksen.

Jos henkilö on pyytänyt 43 artiklan 2 kohdan nojalla tuomiosta käännöstä, määräaika lasketaan siitä ajankohdasta, jolloin käännös on hänelle toimitettu.

Hakemus ei keskeytä eikä rajoita täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin anna sitä tarkoittavaa määräystä siten kuin asetuksen 44 artiklan 1 kohdassa tai 51 artiklassa säädetään.

9 §

Kieltäytymistä koskevassa asiassa sovellettava menettely

Tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva asia käsitellään riita-asian käsittelystä säädettyssä menettelyssä siltä osin kuin tästä laista tai asetuksen säännöksistä ei muuta johdu.

10 §

Mukauttaminen

Jos täytäntöönpantava tuomio sisältää toimenpiteen tai määräyksen, jota Suomen laissa ei tunneta, ja jota ei sen vuoksi voida panna sellaisenaan täytäntöön, ulosottomiehen on viran puolesta siirrettävä täytäntöönpanohakemus käräjäoikeudelle toimenpiteen tai määräyksen mukauttamista varten. Käräjäoikeus, joka sijaitsee asiaa käsittelevän ulosottoviraston toimialueella, on toimivaltainen. Täytäntöönpanohakemuksen siirtämisestä päättää kihlakunnanvouti. Päätökseen ei saa hakea muutosta.

Ulosottomiehen on ennen tuomion siirtämistä käräjäoikeuteen ilmoitettava asiasta täytäntöönpanon hakijalle ja varattava hänelle tilaisuus täytäntöönpanohakemuksen peruttamiseen.

Käräjäoikeus mukauttaa tuomion sisältämän toimenpiteen tai määräyksen sellaiseksi toimenpiteeksi tai määräykseksi, joka Suomen laissa tunnetaan ja jolla on vastaava vaikutus ja samanlainen tarkoitus ja tavoite kuin alkuperäisellä toimenpiteellä tai määräyksel-

lä, jos se on mahdollista. Käräjäoikeuden on varattava asiaan osallisille tilaisuus tulla kuulluksi, jollei se ole selvästi tarpeetonta.

Jos tuomioistuimessa on käsiteltävänä myös täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva hakemus, hakemus ja mukauttamista koskeva asia on käsiteltävä yhdessä.

Käräjäoikeuden päätökseen haetaan muutosta siten kuin muutoksenhausta riita-asiassa säädetään.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Oikeusministeri *Anna-Maja Henriksson*